ſti; ſupra quod conſecrandum Papa non habet majorem poteſtatem, quam ſimplex Sacerdos. Et ibidem ad 5. *Quia* (inquit) *Sacerdos non habet completam poteſtatem in hierarchicis officiis, ſicut Epiſcopus; ideo non ſequitur, quod poſſit Diaconos facere, quamvis ille Ordo ſit ſibi propinquus*.

III. Prima vero pars probatur ex praxi recepta. Nam Cardinales non Epiſcopi in proprliis Eccleſiis, & Abbates diverſi revera minores Ordines conferunt ſubditis ſuis. Privilegium Cardinalium nititur conſuetudini a ſummo Pontifice approbatæ. Privilegium vero Abbatum in jure expreſſum legitur, nempe: Septimæ Synodi Generalis Canon 14. & Cap. *Requiſivit*, quod eſt Alexandri III. Extra, *De ordinatis ab Epiſcopo, qui renuntiavit*. Et Cap. *Cum contingat*, quod eſt Innocentii III. Extra, *De ætate, & qualitatibus ordinandorum*. Quod confirmavit Tridentina Synodus, *Seſſ. 23. de Reformat. cap. 10.* quæ Abbatibus inhibuit dumtaxat, *Ne cuiquam, qui Regularis ſubditus ſibi non ſit, Tonſuram, vel minores Ordines conferant*. Quo fieri videtur, ut ſi Abbas non Regularem, & ſibi non ſubditum ad Tonſuram, & minores Ordines promovere tentaret; talis ordinatio, & promotio irrita eſſet, ac nulla: nam Privilegium, cui ſoli ejus poteſtas innititur, ad eam perſonam non ſe extendit.

Poſſe autem, ex eadem conceſſione, ſimplicem Sacerdotem conferre ſubdiaconatum, Probatur ex Gelaſio I. *Epiſt. 5. ad Epiſcopos Lucaniæ, cap. 6.* Ubi loquens de ſimplicibus Presbyteris (aut ſi vis de Chorepiſcopis, qui in Occidentali Eccleſia erant omnes ſimplices Presbyteri, & meri Vicarii Epiſcoporum in villis) ait: *Nec meminerint ulla ratione concedi, ſine ſummo Pontifice, Subdiaconum, aut Acolythum jus habere faciendi*. Et ex Concilio Meldenſi, *anno* 845. Can. 44. quo dicitur: *Ut Chorepiſcopus modum ſuum juxta canonicam inſtitutionem teneat ..... Neque Eccleſiaſticos* (Ordines) *qui per impoſitionem manus tribuuntur, ideſt, nonniſi uſque ad Subdiaconatum, & hoc jubente Epiſcopo, & in locis, quibus Canones deſignant, agere præſumat*. Quibus patet, Chorepiſcopos, etſi ſimplices Presbyteros, ex conceſſione potuiſſe Subdiaconos ordinare.

IV. Secunda vero pars, non poſſe, qui Epiſcopus conſecratus non eſt, neque ex commiſſione Diaconatum, & Presbyteratum conferre: Prob. Tum ex Hieronymo, Epiſt. 85. modo 101. ad Evagrium modo ad Evangelium, *Quid enim facit, excepta ordinatione, Epiſcopus, quod Presbyter non faciat?* Chryſoſtomo, *Homil.* 11. in 1. ad Timoth. dicente: *Sola quippe ordinatione ſuperiores illi* (Epiſcopi) *ſunt, atque hoc tantum plus quam Presbyteri habere videntur*. Et Epiphanio, Hæreſ. 75. §. 4. *Epiſcoporum Ordo ad gignendos Patres præcipue pertinet: hujus enim eſt fratrum in Eccleſia propagatio*. Ubi Patres præcitati loquuntur de prærogativa Epiſcopatui jure divino propria; ita ut inferiori Ordini jure divino incommunicabilis ſit.

V. Ex his conficio hunc diſcurſum. Invenimus conceſſum ſimplicibus Presbyteris poſſe ordinare ad minores Ordines, & ad ipſum Subdiaconatum, ut ſupra oſtenſum eſt: nunquam tamen legimus, eis fuiſſe conceſſum ordinare Epiſcopos, vel Presbyteros, vel Diaconos; ergo ſufficiens indicium eſt, talem eis poteſtatem communicari non potuiſſe, eamque jure divino eſſentialiter pertinere ad ſolum Epiſcoporum Ordinem. Conveniens autem fuit, ut primarii Eccleſiæ miniſtri, qui ex officio ſacramenta fidelibus miniſtrare debent, conſtitui non poſſunt, niſi a principibus Eccleſiæ, quos Spiritus Sanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei.

Accedit etiam ratio ex Concilio Meldenſi ſupra relata. Ideo facultas conferendi minores Ordines uſque ad Subdiaconatum ſimplicibus Presbyteris, committi poteſt; quia non conferuntur manus impoſitione, ideoque non cenſentur eſſe de immediata inſtitutione divina, nec partes eſſentiales ſacramenti Ordinis: omnis enim Ordo immediate a Chriſto inſtitutus, manuum impoſitione confertur; ergo cum Ordo Diaconatus, Presbyteratus, & Epiſcopatus impoſitione manuum conferantur, ſic enim legimus, eos ab Apoſtolis collatos fuiſſe: dicendum eſt, ab illis ſolis conferri poſſe, qui ex vi ſui Ordinis jus habent conferendi poteſtatem media impoſitione manuum, quales fuerunt Apoſtoli, & eorum ſucceſſores Epiſcopi.

§. II.

Contraria Rationes.

VI. IN contrarium objicitur primo. Concilium Florentinum in Decreto Eugenii dicit, Epiſcopum eſſe ordinarium miniſtrum Ordinis: & Tridentinum, *Seſſ. 23. cap. 4.* docet, Epiſcopi munus eſſe ſacramentum Confirmationis conferre, & Eccleſiæ miniſtros ordinare; ergo ſicut poteſtate ab ipſo delegata poteſt ſimplex Presbyter ſacramentum Confirmationis, & minores Ordines conferre, cur non poterit, ut extraordinarius, conferre majores?

VII. Reſpondeo, neg. conſ. Nam, ut ſupra dictum eſt ex S. Thoma, *in Suppl. 3. p. q. 38. art. 1. ad 3.* Papa ratione plenitudinis poteſtatis poteſt concedere non Epiſcopo, ut faciat, quæ ad Epiſcopalem dignitatem pertinent; dummodo illa non habeant immediatam relationem ad corpus Chriſti verum: & ſic poteſt committere non Epiſcopo conferre minores Ordines, & confirmare; non tamen poteſt committere non Epiſcopo conferre Presbyteratum, vel Diaconatum: quia hi Ordines habent immediatam relationem ſupra corpus Chriſti verum. *Supra quod conſecrandum Papa non habet majorem poteſtatem, quam ſimplex Sacerdos*. —— Hinc aliter reſpondeo, quod ea, quæ ſunt annexa Ordini Epiſcopali jure tantum Eccleſiaſtico, poſſunt committi alteri non Epiſcopo; & tale eſt conferre minores Ordines, & confirmare: non autem ea quæ ſunt annexa ordini Epiſcopali jure divino, qualis eſt ordinatio Presbyteri, & Diaconi. Hanc diſtinctionem non obſcure indicat Tridentinum, *Seſſ. 23. c. 2.* dum ait: quod *Non ſolum de Sacerdotibus, ſed & de Diaconis ſacra Littera apertam mentionem faciunt; & qua maxime in illorum ordinatione attendenda ſunt, graviſſimis verbis docent*. De aliis vero Ordinibus dicit, eos ab initio Eccleſiæ in uſu fuiſſe, eorum nomina, & miniſteria; non dicit tamen, in ſacris Litteris mentionem eorum fieri: quibus indicare videtur, jure tantum Eccleſiaſtico fuiſſe introductos, ſicut dicit Subdiaconatum a Patribus inter majores Ordines relatum.

VIII. Objicitur ſecundo. Chorepiſcopi Epiſcopi non erant, ſed ſimplices Presbyteri villis præfecti; ſed hi de licentia Epiſcopi conferre poterant Ordines Diaconatus, & Presbyteratus, non ſolum ordines minores; ergo &c. Min. prob. ex Concilio Antiocheno *ann.* 341. ubi *Can.* 10. de Corepiſcopis dicitur: *Conſtituere autem his permittitur Lectores, & Subdiaconos, atque Exorciſtas, quibus ſufficias iſtorum tantum graduum licentiam accepiſſe. Non autem Presbyterum, non Diaconum audeant ordinare, præter conſcientiam Epiſcopi Civitatis, vel Eccleſiæ, cui adjacens invenitur, ſeu ipſe, ſeu regio, in qua preſſo dignoſcitur*. Idem præſcribit Concilium Ancyranum, *anno* 314. *Can.* 13. Poterant igitur in Orientali Eccleſia Chorepiſcopi Diaconos, & Presbyteros ordinare, quamvis non ſine expreſſa Epiſcopi, cui ſuberant, licentia.

IX. Reſpondeo, neg. min. Ad prob. Ex Concilio Antiocheno dicit Baronius, *ad ann.* 341. ſtatuta illius nullius eſſe auctoritatis, quia ex Arianis coacti. —— Sed eo admiſſo, dico, Concilium loqui de Chorepiſcopis, qui revera Epiſcopali ordinatione fuerant conſecrati. Ait enim: *Qui in villis, & vicis conſtituti ſunt Chorepiſcopi, tametſi manus impoſitionem ab Epiſcopo ſuſceperunt, & ut Epiſcopi ſunt conſecrati; tamen &c.* Et de talibus loquitur etiam Synodus Ancyrana. Itaque duplicis generis Chorepiſcopi olim fuerunt. Unum fuit eorum, qui ſimplices Presbyteri erant, & habebant ab Epiſcopo aliquam commiſſionem ſupra alios Presbyteros, veluti eorum Vicarii: & hi poterant ſolum minores Ordines de commiſſione Epiſcopi conferre: & de his ſupra locuti ſumus ex Gelaſio, *Ep. 5. ad Epiſcopos Lucaniæ*, Concilio Meldenſi, *c. 44.* Alterum erat eorum (quorum multi in Eccleſia Orientali fuerunt) qui cum eſſent vere ordinati, & conſecrati, veri Epiſcopi erant, ſed cum eſſent ſine certa diœceſi, quia ad converſionem infidelium ordinati, ut S. Amandus, antequam eſſet Epiſcopus Tungrenſis, S. Foillanus, S. Humberius, Vel etiamſi propriam diœceſim haberent, Chorepiſcopi officio in aliena diœceſi fungebantur. Et de his loquuntur Concilia Antiochenum, & Ancyranum. Ut enim ordinationis ſuæ poteſtatem ordinando Presbyteros, & Diaconos exercerent, par erat, ut id non facerent, niſi de ſcientia, & conſcientia Epiſcopi, cujus vices in ea regione gerebant.

X. Objicitur tertio. S. Leo, qui *Epiſt. 92.* modo 2. *ad Ruſticum*, ait: *Si qui autem Clerici ab illis Pſeudo-Epiſcopis in eis Eccleſiis ordinati ſunt, qua ad proprios Epiſcopos pertinebant, & ordinatio eorum cum conſenſu, & judicio præſidentium facta eſt, poteſt rata haberi, ita ut in ipſis Eccleſiis perſeverent*; ergo &c.

XI. Reſp. S. Leonem Pſeudo-Epiſcopos ibi appellare non eos, qui vera Epiſcopali conſecratione, per manus impoſitionem carerent; alias ordinationes ab ipſis factæ etiam cum conſenſu præſidentium, non poſſent ratæ haberi, quia factæ a non habente poteſtatem Ordinis. Sed pſeudo Epiſcopos vocare illos, qui, ut ibi ait: *Nec a Clericis ſunt electi; nec a plebibus ſunt expetiti, nec a Provincialibus Epiſcopis cum Metropolitani judicio ſunt conſecrati*: quia non a tribus, ut fert Eccleſiaſtica regula; ſed vel a duebus tantum, vel a non ejuſdem Provinciæ Epiſcopis ordinati, poteſtatem quidem ordinis, ſed non juriſdictionis acceperunt. Dicit ergo, ordinationes ab iſtis factas cum conſenſu, & judicio Præſidentium, nempe, proprii Epiſcopi eorum, qui ordinati ſunt, ratas haberi poſſe, nimirum, etiam quoad executionem, atque permitti poſſe, Clericos ſic ordinatos in ſuis Ordinibus miniſtrare.

XII. Objicitur quarto. Innocentius VIII. *anno* 1489. conceſſit Abbati Ciſtercienſi, ut poſſet Monachos ſuos ordinare Subdiaconos, & Diaconos. Vazquez, *tom. 3. in 3. p. S. Thom. diſp.* 243. *c.* 4. *n.* 39. ſcribit, ſe vidiſſe Bullam talis conceſſionis, & verba ipſa recitat.

XIII. Reſpondetur communiter, tale privilegium, ut aſſeritur, conceſſum Abbatibus Ciſtercienſibus, nimirum, ordinandi per ſe ipſos Monachos ſuos, etiam Diaconos (& non potius eos pro tali Ordine ad quemcumque Catholicum Antiſtitem dimittendi, ut declaratum fuit a Clemente VIII. in Bulla Ciſtercienſibus data) dubiæ fidei eſſe. Nec enim Ciſtercienſes noſtra, aut Patrum noſtrorum memoria, eo privilegio uſi dicuntur. Eo autem uſi aliquando fuiſſe ſaltem ante Tridentinum legerentur, ſi tanto privilegio donati fuiſſent. Addo: quod ſi tale privilegium extitiſſet, Patribus Tridentinis non fuiſſet ignotum; cujus propterea meminiſſent, *Seſſ. 23. de Reform. c.* 10. ibi autem ejus non meminiſſe conſtat: quia duo tantum ibi prohibentur Abbatibus. Unum, ne cuiquam Regulari ſibi non ſubdito Tonſuram, vel minores Ordines conferant. Alterum, ne Clericis ſecularibus, ut ab aliis ordinentur litteras dimiſſorias concedant. Quare ergo Abbates Ciſtercienſes nunc ſuos ad Subdiaconatum, aut etiam ad Diaconatum non promovent? Quare nunquam promoverunt? Certe quia illud nunquam habuerunt. Quod ſi de illius veritate conſtaret, dicere deberemus, a ſummo Pontifice demandari poſſe ſimplici Presbytero etiam Subdiaconi, & Diaconi ordinationem.

De

De Miniſtro ordinationis Epiſcopi agemus in Quæſtione de Epiſcopatu.

QUÆSTIO III.

De Subjecto, & Effectibus Sacra Ordinationis.

CIrca ſubjectum ſacræ ordinationis examinabitur primo: An ſexus muliebris illius capax ſit. Secundo: An pueri ante uſum rationis, & alii ejuſdem uſu deſtituti poſſint ordinari. Quoad effectus autem examinabitur: An data in Eccleſia Catholica characterem imprimat. Tertio: An olim data in Eccleſia, ſed contra Canones, eumdem effectum produxerit. Quarto: quid de ea ſentiendum ſit quam olim Hæretici, aut Schiſmatici conferebant. Et tandem: An nunc valeat ea, quæ extra Catholicam Eccleſiam celebratur.

DUBIUM I.

An Muliebris Sexus idoneus ſit Ordinationi recipienda?

§. I.

Reſolutio Dubii.

I. GNoſtici, Cataphrygæ, & Pepuziani hæretici ſecundi ſeculi mulieres ſacris Ordinibus initiari poſſe contendebant. Immo Pepuziani, teſte S. Auguſt. 1. de Hæref. cap. 27. *Tantum dabant Mulieribus principatum, ut Sacerdotio quoque apud eos honorarentur*. Dicebant enim: *Quintilla, & Priſcilla in eadem civitate Pepuza Chriſtum ſpecie feminæ revelatum*. Hoc eodem errore infectos fuiſſe Collyridianos aſſerit S. Epiphanius, *Hæreſ. 79.* infra referendus; apud quos feminæ collyridam panis Mariæ Virgini in ſacrificium tamquam Deæ offerebant. Lutherus tandem volens, ut ſupra vidimus, omnes Chriſtianos eſſe æqualiter Sacerdotes, nec in Eccleſia ullum ordinem eſſe, dicere non erubuit, mulieres juſte poſſe Sacerdotio inſigniri. Contra hos omnes.

II. Dico. Mulieres jure divino, poſitivo, & naturali ita incapaces ſunt ſacræ Ordinationis, quæ ſacramentum ſit; ut in eis tentata, irrita ſit, ac nulla. Ita S. Th. *in Suppl. 3. p. q. 39. art. 1.* Prob. primo ex Scriptura, qua docemur, Paulo teſte 1. Cor. 14. v. 34. *Mulieres in Eccleſiis taceant, non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe, ſicut & lex dicit. Si quid autem volunt diſcere, domi viros ſuos interrogent; turpe eſt enim mulieri loqui in Eccleſia*. Et 1. ad Timoth. 2. verſ. 12. *Docere autem mulieri non permitto .... Sed eſſe in ſilentio*. Si ergo mulieribus, nec loqui in Eccleſia, nec abſolute docere permittit Paulus; quia hoc *Turpe* eſſet, & quia mulier ſubdita eſſe debet, nec dominari: a fortiori turpe eſſet, ordinatione, & manuum impoſitione eiſdem poteſtatem tradere, nedum loquendi in Eccleſiis, & docendi, ſed populo publice divina tradendi, ſacrificium ad altare offerendi, vel proxime aſſiſtendi offerenti, ſolemniter baptizandi, a peccatis abſolvendi: uno verbo, in altiori Ordine, quam viros laicos eas collocare. Quod in Gnoſticorum feminis deteſtatur Tertullianus *lib. de Preſcript. cap.* 41. his verbis. *Ipſæ mulieres hæreticæ, quam procaces, quæ audeant docere, contendere, exorciſmos agere, curationes repromittere, forſitan & tingere* (ideſt ſolemniter baptizare). Propterea Patres omnes tamquam hæreticos eos omnes damnarunt, qui in ſua ſecta mulieres ad ſacros Ordines, ipſumque ſacerdotium admittebant.

III. Probatur ſecundo, diſcurſu, quo S. Epiphanius in Panario, *Hæreſ. 79. §. 2. & 3.* urget Collyridianos. A mundo condito, uſque ad hæc noſtra tempora, apud veræ religionis cultores nulla mulier ſuncta eſt Sacerdotali officio, aut ei obeundo inſervivit. In lege Naturæ Abel, Enoch, Noe, Melchiſedech, Abraham, Iſaac, Jacob Deo ſacrificia obtulerunt; ſed nunquam eorum uxores, aut filii. In lege ſcripta ſolis poſteris Aaron collatum fuit ſacrum miniſterium, cui nulla unquam mulier quamvis ſancta quoquomodo ſe immiſcere tentavit. In lege Evangelica ſolos Apoſtolos ordinavit. Apoſtoli viris tantum manus impoſuerunt; ita ut nec B. Virginem hoc honore donaverint: *Nunquam* (inquit Epiphanius) *ex quo mundus conditus eſt, Sacerdotio eſt functa mulier, ac ne Eva quidem ipſa... nec ulla filiarum ejus... Nec unquam mulier* (in veteri lege) *ſacrificaſſe legitur. Atque, ut ad novum teſtamentum accedamus, ſi Sacerdotium mulieribus mandatum foret, aut canonicum quoddam præſtare in Eccleſia liceret: nulli prius, quam Mariæ, illud in novo Teſtamento committi Sacerdotii officium debuit .... Verum longe Deo aliter eſt viſum, ac ne baptizandi quidem* (publice ſcilicet, ac ſolemniter) *poteſtas eſt illi facta .... Epiſcoporum, & Presbyterorum ſucceſſiones ſunt in domo Dei conſtitutæ. Nec inter illos tamen mulier ulla coopta legitur. Erant quidem, ut Scriptura narrat, Philippo Evangeliſta filia quatuor prophetiſſæ, non tamen Sacerdotes*. Hæc Epiphanius.

IV. Ex quibus infero, mulieres incapaces eſſe, nedum Presbyteratus, & Diaconatus, ſed & Subdiaconatus, & aliorum Ordinum minorum. Nam Subdiaconi officium eſt ſolemniter miniſtrare Diacono in ſacrificio Miſſæ; hoc autem ſexum muliebrem dedecet. Cæteri Ordines aliquam eminentiam etiam inter viros habent in ordine ad ſacrificium Miſſæ, & quodammodo præparant ad Sacerdotium; nihil autem eminentiæ, & præparationis in ordine ad hunc finem mulieri conferri poteſt.

§. II.

Reſpondetur Contrariis Rationibus.

V. OBjici poteſt primo. Femina in veteri lege poterat publice prædicare. Nam, *Judic. 5. verſ.* 1. Debbora erudivit populum Iſrael. —— Sed reſpondet S. Thom. *in Cap. 2. prima ad Timoth. Lect.* 3. quod *Illa eruditio eſt per ſpiritum prophetiæ, & gratia Spiritus Sancti non diſcernit inter virum, & mulierem; non tamen publice prædicabat, ſed inſtinctu Spiritus Sancti conſilia dabat*. Addit idem S. Thom. ſupra citatus, *ex quæſt. 39. Supplem. art. 1. ad 2.* quod *Debbora in temporalibus præfuit, non in Sacerdotalibus; ſicut & nunc poſſunt mulieres temporaliter dominari*.

VI. Objici poteſt ſecundo. Fuerunt olim *Diaconiſſæ*, quæ per veram ordinationem ſuam dignitatem obtinebant, ex Tertulliano, l. 1. ad Uxorem, c. 7. *Quantum fidei detrahant, quantum obſtrepant ſanctitati nuptia fecundæ, diſciplinæ Eccleſiæ, & Apoſtoli præcipitio declarat; cum bigamos non ſinit præſidere, aut viduam adlegi in ordinationem, niſi univiram, non concedit*. Eas in Clero recenſeri aſſerit Concilium Nicænum I. *Can.* 19. Ubi poſtquam ſtatuit, Clericos Paulianiſtas rebaptizatos poſſe iterum ordinari ab Epiſcopo Catholico, de Diaconiſſis ait: *Similiter autem, & de Diaconiſſis, & univerſe de iis, qui in Clero recenſentur, eadem forma ſervabitur*: a quo privilegio excludit eas Diaconiſſas, quæ *Cum nullam manus impoſitionem habuerint, etiam apud Pauliniſtas, omnino inter laicas recenſebantur*. Erant ergo aliæ Diaconiſſæ, quæ ordinabantur per impoſitionem manus, & quæ a laicis ſecernebantur. Quod aperte tradit Concilium Chalcedonenſe, *Can.* 15. ubi hæc leguntur: *Diaconiſſam non ordinandam ante annum quadrageſimum, & hanc cum ſummo libramine. Si vero ſuſcipient manus impoſitionem, & aliquantum temporis in miniſterio permanens ſemetipſam tradat nuptiis, gratia Dei contumeliam faciens, anathematizentur hujuſmodi cum eo, qui eidem copulatur &c.* Quod autem hac ordinatione verum ſacramentum conferretur, oſtendunt Græcorum Euchologia, quibus deſcribitur ordinatio Diaconiſſæ eodem ritu, quo ordinatio Diaconi.

Utraque enim *Chirotonia* dicebatur. Utraque ad Altare, & quidem ab Epiſcopo celebrabatur. In utraque imponebatur manus ab Epiſcopo, qui oratione Spiritum Sanctum advocaret: in utraque collo imponebatur ſtola. In altari tum ordinatus, tum ordinata Euchariſtiam recipiebant: utrique calix ſanguine Chriſti plenus, ut ex eo deguſtarent, tradebatur in manus.

VII. Reſpondeo, Diaconiſſarum ordinationem, qua olim maxime in Eccleſia Græca mulieres inaugurabantur, fuiſſe quamdam cæremoniam jure Eccleſiaſtico introductam; vi cujus eis pia quædam miniſteria in alias mulieres obeunda committebantur. Non fuiſſe vero ſacramentum oſtenditur: tum quod ritus ille non eſſet inſtitutionis divinæ: tum quod ad ſacrificium nullatenus referretur, ex qua ſola habitudine ſumitur eſſentia Ordinis, qui ſit ſacramentum. Ratione hujus miniſterii quodammodo pertinebant ad Clerum, & a mulieribus laicis ſecernebantur; quia ad pia miniſteria certo modo conſecrabantur, ut etiam modo abbatiſſæ. Quamvis autem eodem fere ritu ordinarentur, ac Diaconi, non ad eumdem tamen finem. Nam Diaconi ordinabantur, ut ſacrificio corporis Chriſti veri immediate inſervirent; & ideo eorum ordinatio erat, & eſt ſacramentum. Diaconiſſæ vero ad pium quoddam miniſterium circa mulieres ſacrificio corporis Chriſti prorſus extraneum deputabantur. Unde impoſitio illa manus non erat ordinativa, ſed mera invocativa divinæ protectionis; eo modo, quo Apoſtoli manus imponebant infirmis, quos tamen non ordinabant. Audiatur Sanctus Epiphanius, Hæreſ. 79. citata: *Quamquam* (inquit) *Diaconiſſarum in Eccleſia Ordo ſit, non tamen ad Sacerdotii functionem, aut ullam hujuſmodi adminiſtrationem inſtitutus eſt: ſed ut muliebris ſexus honeſtati conſulatur, ſive ut Baptiſmi tempore adſit.... ſive cum nudandum eſt mulieris corpus, interveniat, ne virorum, qui ſacris operantur, aſpectui ſit expoſita, ſed a ſola Diaconiſſa videatur, quæ Sacerdotis mandato mulieris curam gerit, quo tempore veſtibus exuitur*.

Officia Diaconiſſarum, plura erant, quæ recenſet Goarius noſter de Diaconiſſis; præcipua vero: Ruſticis, & imperitis mulieribus principia fidei, vel Baptiſmi ritus exponere. Secundo. In ipſo Baptiſmo corporibus mulierum nudandis, & caute operiendis; ut ſine pudoris indecentia mergerentur, attenta erat Diaconiſſa: & chriſma, vel oleum capiti a baptizante impoſitum manibus per totum corpus extendendi poteſtatem habebat. Tertio. Ad pudorem adhuc fœminarum relevandum, portam, qua in Eccleſiam ingrediebantur, cuſtodiæ ſuæ commiſſam habebat Diaconiſſa; & ſingulas, ſive pauperes, ſive divites Eccleſiam ingreſſas, qua conſiderent neſcias, Diaconiſſa proprio ſtatuebat loco. Quarto. Diaconiſſæ teſtimonio fidem habebant Eccleſiæ Prælati, cum de amiſſa integritate veniebat in ſuſpicionem Virgo Deo ſacrata; atque ejus examini, & ſententiæ explorandum relinquebant. Quinto. Sacræ ſupellectilis curæ, ac munditiei incumbebant; qua ratione ad ſanctum altare eis accedere licitum erat. Conditiones, quas habere debebat, ut in Diaconiſſam eligeretur, videtur exprimere S. Paulus, 1. *ad Timoth. 5. v. 9.* his verbis: *Vidua eligatur non minus ſexaginta annorum, qua fuerit unius viri uxor. In operibus bonis teſtimonium habens, ſi filios educavit, ſi hoſpitio recepit, ſi ſanctorum pedes lavit, ſi tribulationem patientibus ſubminiſtravit, ſi omne opus bonum ſubſecuta eſt*.

VIII. Objici poteſt tertio. In antiquis Canonibus multæ mulieres dicuntur, *Epiſcopæ, Presbyteræ, Diaconæ*. Nam Concilium

Tu-

Turonense II. *anno* 567. Can. 13. *Episcopum* (inquit) *Episcopam non habentem nulla sequatur turba mulierum*. Et Can. 19. *Si inventus fuerit Presbyter cum sua Presbytera, aut Diaconus cum sua Diaconissa, aut subdiaconus cum sua subdiaconissa, annum integrum excommunicatus habeatur*. Et S. Greg. l. 9. Epist. Indict. 2. Epist. 7. ad Januarium, Gaviniæ Abbatissæ crimini restitit: *Quod usque ad diem obitus indui se Monacha veste noluerit, sed in vestibus, quibus loci illius utuntur Presbyteræ, permanserit*. Ergo mulieres capaces erant non Diaconalis solum Ordinis, sed Presbyteralis, & Episcopalis.

IX. Respondeo, neg. conf. Mulieres enim illæ præfatis nominibus vocabantur, non quia illis Ordinibus forent initiatæ, aut eorum munia obirent: sed quia earum maritis ad Episcopatum, aut Presbyteratum, aut Diaconatum, aut Subdiaconatum promotis, ipsæ ab eisdem thoro separatæ continentiam perpetuo servare tenebantur. In hoc sensu loquitur Concilium Turonense citatum. Cui addo Antisiodorense, *c.* 215. dicens, *Non licet Presbytero in uno lecto, post acceptam benedictionem, cum Presbytera sua dormire*. Et hoc, quia apud Occidentales uti propriis uxoribus Presbyteri & Diaconi numquam permissi sunt; sed uxores eorum, qui ex conjugio ad tales Ordines assumebantur, perpetuam castitatem vovere tenebantur: & licet prioribus seculis Monasterium ingredi non tenerentur, posterioribus tamen hoc eis imperatum fuit. Apud Orientales tamen, apud quos Presbyteris, & Diaconis permittitur uxoribus, ante ordinationem ductis, post ordinationem uti; & solis Episcopis hoc denegatur, secundum Canon. 48. Concil. Trullani, solæ *Episcopæ* seu Episcoporum uxores continentiam perpetuo vovere, & in Monasterio recludi, vel saltem ab hominum familiaritate sejunctæ vivere tenentur.

X. Objici potest quarto. Monialium, ac præsertim Abbatissarum benedictio videtur esse quædam ordinatio sacra. Primo: quia per eam deputantur, ut publice canant in Ecclesiis suorum Ordinum, etiam liturgiarum tempore Sacerdoti sacrificanti accinenda, & respondendo, quod est aliquo modo ministrare sacrificio. Secundo: Abbatissæ jurisdictionem consequuntur in canonicas sibi subditas; immo & in Clericos sibi subjectos, quos & beneficii, & officii suspensione mulctare possunt, ut asserere videtur Honorius III. Cap. *Dilecta* de Majorit. & Obed. Ubi de quadam Abbatissa nomine Brubriga scribit: *Quod cum ipsa plerumque Canonicas suas, & Clericos sua jurisdictioni subjectos, propter inobedientias, & culpas eorum, officio, beneficioque suspendat: iidem confisi ex eo quod eadem Abbatissa eos excommunicare non potest suspensionem hujusmodi non observant, propter quod ipsorum excessus remanent incorrecti*: Mandat propterea Pontifex Abbati a S. Michaele Abbadensi, his verbis: *Quo circa mandamus, quatenus dictas Canonicas, & Clericos, ut Abbatissæ præfatæ obedientiam, & reverentiam debitam impendentes, ejus salubria monita, & mandata observent, Ecclesiastica censura compellas*. Quibus probare videtur Pontifex Abbatissam illam tales ab officio suspendendi jus re ipsa habere.

XI. Respondeo, neg. ant. Abbatissarum enim benedictio est mera cæremonia, qua Episcopus orat cum Ecclesia, ut Abbatissæ curæ Monialium, quibus præficiuntur, pie, ac sancte invigilent. Ad primam prob. dico, quod sicut olim omnes fideles in Ecclesia canebant, immo alternis Chœris viri cum mulieribus; ut in Ecclesia Alexandrina, referente Philone Judæo, *l. de Vita contemplativa*: & modo etiam viri cum mulieribus publice conveniunt recitando Rosarium in Ecclesia, quin sequatur, omnes canentes ordinationem sacram accepisse: ita nec ex eo quod Moniales officium cimant in Choro: nec ex eo quod Sacerdoti celebranti respondeant; cum in hoc vicem gerant populi, non ministri.

Ad secundam prob. neg. ant. intellectum de suspensione canonica. Nam, ut ait Innocentius III. Cap. *Nova*, Extra, de Pœnitentiis &c. *Licet Beatissima Virgo Maria dignior, & excellentior fuerit Apostolis universis: non tamen illi, sed istis Dominus claves Regni Cælorum commisit*. Unde ait Glossa: *Officium clavium non cadit in sexum fœmineum*. Abbatissa ergo illa non habuit potestatem ferendi suspensionem proprie dictam, ex cujus scilicet violatione incurreretur irregularitas: hæc enim pertinet ad claves, quæ non sexui fœmineo (ait Glossa) sed virili traditæ sunt. Nec Honorius III. in dicta Abbatissa aliam potestatem agnovit, nisi potestatem præcipiendi; ideoque mandat Abbati, ut censura Ecclesiastica personas ei subjectas compellat ad obedientiam, & reverentiam debitam impendendam, & salubria ejus monita, & mandata observandi. Addit S. Thom. quæst. 39. Suppl. art. 1. ad 2. *De Abbatissis tamen dicitur, quod non habent prælationem ordinariam, sed quasi ex commissione, propter periculum cohabitationis virorum ad mulieres*.

D u b i u m II.

An omnis Masculus sit Subjectum capax Ordinationis?

§. I.

De non Baptizato, & non Confirmato.

I. Dico primo. Ut masculus sit capax ordinationis debet esse baptizatus. Ut enim docet S. Th. *in Suppl. 3. p. q. 35. art. 3.* character Ordinis præsupponit characterem Baptismi. Tum quia: *Baptismum est janua sacramentorum*. Tum quia: *Nihil potest aliquis recipere, cujus receptivam potentiam non habet: per characterem autem baptismalem efficitur homo receptivus aliorum sacramentorum. Unde qui characterem baptismalem non habet, nullum aliud sacramentum recipere potest; & sic character Ordinis præsupponit baptismalem characterem*. Et quidem necessario necessitate non solum præcepti, sed sacramenti. Unde S. Thomas ibi proponens dubium de eo, qui vere non baptizatus, existimans probabiliter se baptizatum, accedit ad Ordines, etiam ad Presbyteratum; respondet ibi, ad 2. *Quod talis, si ad Sacerdotium promoveatur, non est Sacerdos, nec conficere potest, nec absolvere in foro pœnitentiali. Unde secundum Canones debet baptizari, & iterato ordinari: Sicut dicitur extra de Presbytero non baptizato* (Cap. Si quis, & Cap. Veniens) *Et si etiam in Episcopum promoveatur, illi, quos ordinat, non habent Ordinem. Sed tamen pie credi potest, quod quantum ad ultimos effectus sacramentorum summus Sacerdos supplereat defectum, & quod non permitteret, hoc ita latere, quod Ecclesia posset periculum imminere*. Nimirum, vel quod Christus ei, qui cum devotione accederet ad sacramentum confectum a Sacerdote non baptizato, & propterea nullum, conferret gratiam sine sacramento: vel, ne hoc malum Ecclesiæ eveniret, modo sibi noto, non permitteret non baptizatum ordinari; vel eum non esse baptizatum manifestaret.

II. Dico secundo. Ut aliquis sit susceptivus sacramenti Ordinis; requiritur, ut sit confirmatus; de congruitate tamen, & necessitate præcepti, non de necessitate sacramenti. Ita S. Th. loco citato, art. 4. *Ad susceptionem* (inquit) *sacramenti, præexigitur aliquid de necessitate sacramenti, & aliquid quasi de congruitate. De necessitate enim sacramenti exigitur, quod ille, qui accedit ad Ordines, sit Ordinis susceptivus, quod competit ei per Baptismum: & ideo character Baptismatis præsupponitur de necessitate sacramenti, ita quod sine eo sacramentum ordinis conferri non potest. Sed de congruitate requiritur omnis perfectio, per quam aliquis reddatur idoneus ad executionem Ordinis; & unum de istis est, ut sit confirmatus. Et ideo de congruitate character Ordinis characterem Confirmationis præsupponit, & non de necessitate*. Unde Apostoli effectum Confirmationis solum acceperunt in die Pentecostes; cum tamen essent ordinati, & constituti Sacerdotes in Cœna; & rursus Episcopi post resurrectionem in cœna. Congruum tamen est, ut qui per susceptionem Ordinum alios in fide confirmare debent, ipsi sint in fide firmi. Quare merito Tridentinum *Sess. 23. c. 4. de Reform.* statuit: quod *Prima tonsura non initientur, qui sacramentum Confirmationis non susceperint*.

§. II.

De Baptizatis usu Rationis carentibus.

III. Baptizati usu rationis carentes possunt esse vel pueri, qui ad usum rationis nondum pervenerunt; vel adulti, qui ab usu rationis deciderunt per amentiam. De his quærimus: An sint capaces suscipiendi sacramentum Ordinis, ita ut si eis conferatur, valide conferatur.

Dico. Pueri baptizati ante usum rationis, nec non qui per amentiam usum rationis amiserunt, valide ordinari possunt, non tamen licite. Priorem partem docet S. Th. *in Suppl. 3. p. q. 39. a. 2.* Et probat, in *arg. Sed contra*, primo. Quia *Qui est ante annos discretionis promotus ad Ordines, sine iteratione ipsorum, quandoque in eis conceditur ministrare, ut patet Extra, de Cleric. per saltum promoto. Hoc autem non esset, si Ordinem non suscepisset*. Secundo. Quia *Alia sacramenta, in quibus character imprimitur, possunt pueri suscipere, videlicet Baptismum, & Confirmationem; ergo dari ratione, & Ordines*.

Rationem autem reddit *in Corp.* Quia aliqua sacramenta sunt, quæ ad sui validitatem requirunt actum suscipientis; sicut Pœnitentia, & Matrimonium, in quibus actus suscipientis sunt partes essentiales: cum autem per pueritiam, & alios defectus, quibus tollitur usus rationis, præsteretur impedimentum actui; ideo omnia illa sacramenta, quæ requirunt actus suscipientis ut partem essentialem, nec pueris, nec amentibus valide conferri possunt. Alia vero sacramenta sunt, in quibus non requiritur actus suscipientis de necessitate sacramenti, sed per ea potestas aliqua spiritualis divinitus datur; sicut per Baptismum datur potestas susceptiva aliorum sacramentorum, & per Confirmationem potestas, & robur ad confitendam fidem. Et quia potestas infusa, sicut & naturalis, ad differentiam acquisitæ est prior suo actu, & potest stare sine illo; ideo sacramenta conferentia hanc potestatem, inter quæ est Ordo, possunt valide conferri etiam illis, in quibus ob defectum usus rationis adest impedimentum actui, ut accidit in pueris, & amentibus. Quibus, sicut in Baptismo conferuntur cum gratia etiam virtutes infusæ, quamvis ab actibus earum sint impediti; ita conferri potest Ordinis potestas, quamvis a talis potestatis usu impediti sint.

IV. Circa secundam vero partem S. Th. cum distinctione procedit. Nam *In minoribus* (inquit) *Ordinibus requiritur discretionis tempus, de honestate, propter dignitatem sacramenti, sed non de necessitate præcepti, neque de necessitate sacramenti. Unde aliqui, si necessitas adsit, & spes profectus, ad minores Ordines possunt ante annos discretionis promoveri sine peccato, & suscipiunt Ordinem*. Quia quamvis *Tunc non sint idonei ad officia, quæ eis committuntur, tamen per assuefactionem idonei reddentur*. Verum quia ejusmodi raro, immo vix contingere potest. Et rursus quia licet nec antiquo, nec novo jure certa aliqua ætas præscribitur pro minoribus Ordinibus, sicut nec pro prima tonsura; tamen cum Trid. *Sess. 23. c. 4. de Reform.* vetet, ne prima Tonsura initientur, qui fidei rudimenta edocti non fuerint, & qui legere, & scribere nesciant; & *c. 11.* requirat, ut minoribus Ordinibus initiandi linguam latinam saltem intelligant: ideo tacite videtur prohibuisse generaliter, ne quis

quis ad minores Ordines, & etiam ad primam Tonsuram ante discretionis annos promoveatur, nimirum, ante nonum, vel decimum annum: ante quod tempus non solent pueri latinam linguam intelligere. Cui concordat S. Thomas, dum *in Suppl. 3. p. q. 36. art. 2.* docet: qui ordines suscipit, *Oportet, ut habeat tantum de scientia, quod sufficiat ad hoc, quod dirigatur in actu Ordinis illius*.

V. Circa vero ordines majores, sic loquitur Angelicus Doctor: *Sed ad majores ordines requiritur usus rationis, & de honestate, & de necessitate præcepti: & propter votum continentiæ, quod habent annexum, & quia etiam eis sacramenta tractanda committuntur*. Porro ætas ad majores Ordines licite suscipiendos necessaria non eadem semper fuit. Siricius Papa ad Himerium, *Ep. 1. c. 9.* Et Synodus VI. *c. 15.* (ut habetur, *dist. 77.*) pro Subdiaconatu annum ætatis vigesimum requirunt. Pro diaconatu viginticinque statuunt Concilia Carthaginense III. *Can. 4. anno* 397. Agathense, *Can. 16. anno* 506. Toletanum IV. *Can. 20. anno* 633. Pro Presbyteratu annos ætatis triginta præscribunt Concilia Neocæsariense, *Can. 11. anno* 314. Agathense, *Can. 17.* & Toletanum VI. *Can. 20.* Clemens vero V. initio Seculi 14. hanc Canonum dispositionem moderatus Clementina *Generalem III.* de ætate, & qualitate præficiendorum sanxit annum decimum octavum pro Subdiaconatu, vigesimum pro Diaconatu, & vigesimum quintum pro Presbyteratu.

Concilium tamen Tridentinum, *Sess. 23. c. 12. de Reform.* regulam, quæ modo observari debet, statuit, his verbis: *Nullus in posterum ad Subdiaconatus Ordinem ante vigesimum secundum, ad Diaconatus ante vigesimum tertium, ad Presbyteratus, ante vigesimum quintum ætatis suæ annum promoveatur*. Quo decreto obligantur omnes, etiam Regulares. Doctores autem omnes Concilium intelligunt de anno inchoato, etiam per unum diem; unde completo vigesimo primo potest quis ordinari in Subdiaconum; completo vigesimo secundo in Diaconum; & completo vigesimo quarto in Præsbyterum.

VI. An vero si quis non habens usum rationis ordinaretur in Episcopum, valida esset ejus consecratio? negative respondet S. Thomas, his verbis: *Sed ad Episcopatum, ubi etiam in corpus mysticum accipitur potestas, requiritur actus suscipientis curam animarum pastoralem. Et ideo est etiam de necessitate consecrationis Episcopalis, quod usum rationis habeat*. Quæ tamen Sanct. Thom. verba censet Dominicus Soto referenda esse ad Episcopatum sumptum, non pro charactere, sed pro animarum cura, quæ suscipi non potest nisi a consentiente: sic enim respicit corpus mysticum, & est quoddam spirituale cum Ecclesia matrimonium.

VII. Sed quæres: An qui ante usum rationis ordinaretur, ad cælibatum, aliasque Ecclesiasticas leges teneretur?

Affirmant aliqui. Nam, ex dictis, Ordo non est sacramentum essentialiter requirens actum suscipientis, sicut Pœnitentia, & Matrimonium. Unde sicut qui non habens usum rationis, & proinde nec consensum, baptizatur, manet dum sui compos fuerit, obligatus ad servandam legem Christi: ita qui absque proprio actu, & consensu ordinaretur, una cum ordinatione contraheret debitum servandi leges Ordini annexas.

VIII. Negant tamen alii. Siquidem ad leges status alicujus non tenetur, qui cum statum libere non est amplexus. Unde Synodus antiquissima Ancyrana, *Can. 9.* absolvit ab observantia castitatis Diaconos, qui dum ordinarentur protestati sunt, se non posse ab uxorum usu temperare: *Diaconi* (inquit) *quicumque ordinantur, si in ipso ordinatione protestati sunt, & dixerunt velle se conjugio copulari, quia sic manere non possunt; hi si postmodum uxores duxerint, in ministerio manentur, propterea quod eis Episcopus licentiam dederit*. Et S. Gregorius, *lib. 1. Indict. 9. Ep. 44. ad Petrum Subdiaconum*, a lege cælibatus eximit Subdiaconos Siciliæ, qui in sua ordinatione illum non promiserunt, dicens: *Durum, atque incompetens videtur, ut qui usum ejusmodi continentiæ non invenit, neque castitatem an se promisit, compellatur a sua uxore separari*.

Neque valet exemplum de Baptismo: nam inter istum, & ordinationem longe dispar ratio est. Primo. Quia observantia legis Evangelicæ naturaliter sequitur Baptismi susceptionem: observantia vero cælibatus, solum lege positiva Ordinibus sacris annexa est. Secundo. Nam Baptismum, post adeptum rationis usum, ubi lex Evangelica sufficienter ei innotuerit, tenetur suscipere; sacram autem ordinationem nemo tenetur suscipere absolute. Unde qui ante usum rationis ordinatus fuisset, ad usum rationis veniens, non teneretur se ejus legibus subdere, nisi in eam consentiret. Unde Glossa, *ad tit. de Clerico* per saltum promoto dicit, quod ordinatus ante usum rationis, si ante quartum decimum ætatis annum cælibatum non acceptet, sed ei contradicat, non teneri. Utraque opinio probabilis est.

§. III.

Quæsita Aliqua.

IX. Quæres primo: An servitus impediat Ordinis susceptionem?

Respondeo, quod servitus impedit quidem a licita Ordinis susceptione, Domino non consentiente; non tamen a valida. Ita S. Th. *in Suppl. 3. p. q. 49. art. 3.* Priorem partem probat. Quia *In susceptione Ordinis mancipatur homo divinis officiis*, in quibus aliqua sunt etiam corporaliter agenda: sed *nullus potest alteri dare, quod suum non est*, sed alterius; ergo servus (non pure famulus, sed vere mancipium) qui non habet potestatem sui, non potest ad Ordines promoveri. Non enim posset Ordinem susceptum exercere, nisi domino consentiente, qui servum, & omnes ejus actiones externas habet in sua potestate. Quod si, ut dicit S. Th. ibi, ad 5. *Est promotus*, domino contentiente, vel *sciente, & non reclamante; ex hoc ipso efficitur ingenuus*, idest, libertate donatur. *Si autem ex insciente, tunc Episcopus & ille, qui præsentavit, tenentur domino in duplum; quam sit pretium servi, si sciverunt, ipsum esse servum. Alias si servus habeat peculium debet se ipsum redimere; alioquin redigeretur in servitutem, non obstante quod Ordinem suum exequi non posset*. Sunt hæc de re Canones, *dist. 54.* & titulo de servis non ordinandis.

X. Secunda pars prob. ab eodem S. Th. Quia *Libertas non est de sacramento necessitate, licet sit de necessitate præcepti, cum non impediat potestatem, sed actum tantum. Et similis ratio est de omnibus, qui sunt aliis obligati, ut vaticiniis detenti, & hujusmodi personæ*. —— Nec est simile de servo, ac de muliere. Nam, ut ait ibi ad 4. *Mulier ex natura habet subjectionem* (& ideo non est capax Ordinis) *sed non servus*.

XI. Quæres secundo: An propter homicidium, idem dic de mutilatione, impediatur quis a susceptione Ordinis?

Respondet S. Th. citato loco, *art. 4.* affirmative. Nam, inquit, omnes Ordines referuntur ad Eucharistiæ sacramentum, quod est sacramentum pacis nobis factæ per effusionem sanguinis Christi. Et quia homicidium maxime contrariatur paci: & homicidæ magis conformantur occidentibus Christum, quam ipsi Christo occiso, cui omnes ministri prædicti sacramenti debent conformari; ideo de necessitate præcepti est, quod sit homicida, qui ad Ordines promovetur, quamvis non sit de necessitate sacramenti. Ex quo patet differentia inter ministros veteris, & novæ legis. Nam, ut ait ibi ad 1. vetus lex inferebat pœnam sanguinis: unde Levitæ consecraverunt manus suas in sanguinis effusione fratrum suorum, ut patet, *Exod. 32.* Non autem nova lex. —— Et ideo, ut notat, *ad 2.* in nova lege *Irregularitas non incurritur propter peccatum tantum, sed principaliter propter inepitudinem personæ ad sacramentum Eucharistiæ ministrandum. Et ideo judex, & omnes, qui in causa sanguinis ei participant, sunt irregulares, propter hoc, quod effusio sanguinis non decet ministros dicti sacramenti*.

Quia tamen, inquit, *ad 3.* homo non dicitur causa, nisi illius, quod voluntarie facit: *Ideo ille, qui ignorans hominem occidit homicidio casuali, neque irregularitatem incurrit; nisi operam dederit illicitæ rei, vel nisi emiserit debitam diligentiam. Quia jam quodammodo efficitur voluntarium. Non autem hoc est propter hoc, quod culpa careat; quia etiam sine culpa incurritur irregularitas. Et ideo etiam ille, qui se defendendo, in aliquo casu non peccat homicidium committens, nihilominus irregularis est*. Quod docuerat etiam *2. 2. q. 64. a. 7. ad 3.* Hodie tamen (advertit Sylvius, *in hunc art.*) post Clementinam *Si furiosus*, tit. *de Homicidio*, nullam videtur incurrere irregularitatem, etiamsi sit Clericus. Quia tamen dubium est, an qui occiderit invaforem, excesserit moderamen inculpatæ tutelæ: ideo tutius crederem, eum, si velit promoveri ad Ordines, debere petere dispensationem: cui conforme est Concil. Triden. *Sess. 14. cap. 7. de Reform.*

XII. Quæres tertio: An illegitime nati sint a susceptione Ordinis impediti?

Respondeo cum S. Th. *quæst. 39. laudata, art. 5.* affirmative: *Nam ordinati in quadam dignitate præ aliis constituuntur. Et ideo ex quadam honestate requiritur in eis claritas quædam, non de necessitate sacramenti, sed de necessitate præcepti; ut scilicet sint boni famæ, bonis moribus ornati, non publice pœnitentes. Et quia obscuratur hominis claritas ex vitiosa origine; ideo etiam ex illegitimo thoro nati a susceptione Ordinum repelluntur: nisi cum eis dispensetur. Et tanto est difficilior eorum dispensatio, quanto eorum origo est turpior*. —— Nec ex hoc sequitur, quod filius portet iniquitatem patris. Nam, ut ait S. Thom. ibi, ad 1. *Irregularitas non est pœna iniquitatis debita*. Declarat tamen hoc modo Ecclesia, se detestari crimen paternum, cujus non raro imitatores sunt filii.

XIII. Neque dicatur. A susceptione Ordinum, propter illicitum concubitum suum, non semper aliquis impeditur; ergo nec propter illicitum concubitum patris sui: magis enim impeditur aliquis propter defectum proprium, quam propter alienum. —— Respondeo enim cum S. Doct. ibi, *ad 2.* neg. conf. Nam *Ea, quæ per actum proprium committuntur, possunt per pœnitentiam, & actum contrarium abeleri; non autem ea, quæ ex natura sunt. Et ideo non est simile de vitioso actu, & de vitiosa origine*.

XIV. Quæres quarto: An propter defectum membrorum aliqui ab Ordinibus arcendi sint?

Respondet S. Thom. ibi, *art. 6.* affirmative. Si defectus hominem, aut valde dehonestet, & maculam notabilem inferat, ut abscissio nasi; aut impedimentum afferat executioni Ordinum. Eunuchos tamen ita natos, vel sine sua culpa castratos; & claudos, quibus in altari non est opus fulcro; eos etiam, qui carent visu oculi dextri, sed absque deformitate, non esse censendos irregulares, sentit Sylvius hic cum Navarro, *cap. 27. n. 198. & 199.*

XV. Quæres quinto: An Ordo superior valide, & licite conferri possit non habenti Ordinem inferiorem?

Respondeo primo: Episcopatum valide conferri non posse non habenti Presbyteratum. Nam Episcopatus includit Sacerdotium, ut partem sui essentialem, & quidem præcipuam: & consecratio Episcopi est actio, qua quis ex simplici Sacerdote fit summus Sacerdos.

Respondeo secundo: Presbyteratus non habenti Diaconatum, & Diaconatus non habenti Subdiaconatum, & Subdiaconatus non habenti minores Ordines valide conferri possunt, quamvis non licite. Ita S. Th. *in Suppl. 3. p. q. 35. a. 5.* dicens: *Non est de necessitate superiorum Ordinum, quod aliquis minores*

res Ordines prius habeat: quia potestates sunt distinctæ, & una, quantum est de sui ratione, non requirit aliam in eodem subjecto. Et ideo etiam in primitiva Ecclesia aliqui ordinabantur in Presbyteros, qui prius inferiores Ordines non suscepernnt: & tamen poterant omnia, quæ inferiores Ordines possunt: quia inferior potestas comprehenditur in superiori virtute, sicut sensus in intellectu, & ducatus in Regno. Sed postea per constitutionem Ecclesiæ determinatum est, quod ad majores Ordines se non ingerat, qui prius minoribus officiis se non humiliavit. Et inde est, quod qui ordinantur per saltum, secundum Canones (C. Tuæ litteræ, de Clerico per saltum promoto) *non reordinantur, sed id, quod omissum fuerat de præcedentibus Ordinibus, eis conferitur.*

XVI. Neque dicas: quod sicut Ordo supponit Baptismum, ita Ordo superior supponit inferiorem; ergo sicut sine Baptismo prius suscepto non potest valide suscipi Ordo: ita nec Ordo superior valide suscipi poterit, Ordinibus inferioribus prius non susceptis —— Et eo vel maxime, quia Ordines sunt quidam gradus; nullus autem potest pervenire ad posteriorem gradum, nisi prius conscenderit ad priorem.

Nam respondetur cum S. Th. ibi, *ad* 1. neg. cons. Quia *Per Baptismum acquirit homo potentiam passivam recipiendi Ordines; non autem per Ordinem inferiorem datur potentia passiva recipiendi majores Ordines*. Nec valet, quod sint gradus. Ut enim dicit S. Thom. ibi, ad 2. *Ordines non sunt gradus, qui accurrant in actione una, vel in uno motu, ut oporteat ad ultimum per primum devenire; sed sunt gradus in diversis rebus constituti, sicut est gradus inter hominem, & Angelum: Non oportet autem, quod ille qui est Angelus, prius fuerit homo. Similiter etiam sunt gradus inter caput, & omnia membra corporis; nec oportet, quod illud, quod est caput, prius fuerit pes. Et similiter est in proposito.*

Ex statuto tamen Ecclesiæ licite non potest conferri Ordo superior inferiorem non habenti: & qui sic ordinatus esset, maneret suspensus ab executione Ordinis suscepti. Posset tamen Episcopus cum eo dispensare, ut inferiorem prætermissum suscipiat, & eo suscepto, in utroque ministret, atque ad superiorem possit ascendere: modo tamen in superiore per saltum suscepto non ministraverit. Ita Trident. Sess. 23. c. 14. de Reform. dicens: *Cum promotis per saltum, si non ministraverint, Episcopus ex legitima causa possit dispensare.*

DUBIUM III.

Quinam sint Effectus Ordinis.

§. I.

Resolvitur de Charactere.

I. ORdinis effectum esse gratiam gratum facientem, quam etsi non primo producat, auget tamen, ostendimus supra, *Quæst. 1. Dub. 2. §. 3. n. 17.* Ubi ostendimus, Ordinem esse unum ex sacramentis novæ legis, ideoque gratiam producere. Producere etiam characterem indicavimus, *in Tract. de Sacr. in Gen.* Ubi inter sacramenta characterem imprimentia recensuimus Ordinem. Modo tamen specialiter,

II. Dico. In Sacramento Ordinis imprimitur character, quantum ad omnes Ordines. Ita S. Th. *in Suppl. 3. p. q. 35. art. 2.* dicens; *Circa hoc fuit triplex opinio. Quidam enim dixerunt, quod in solo Ordine Sacerdotali character imprimitur. Sed hoc non est verum; quia actum Diaconi nullus potest exercere licite, nisi Diaconus: & ita patet, quod habet aliquam spiritualem potestatem in dispensatione sacramentorum, quam alii non habent. Et propter hoc alii dixerunt, quod in sacris Ordinibus imprimitur character, non autem in minoribus. Sed hoc iterum nihil est; quia per quemlibet Ordinem aliquis constituitur supra plebem in aliquo gradu potestatis ordinata ad sacramentorum dispensationem, unde cum character sit signum distinctivum ab aliis, oportet, quod in omnibus character imprimatur. Cujus etiam signum est, quod perpetuo manent, & numquam iterantur. Et hæc est tertia opinio, quæ communior est.*

III. Est catholica veritas contra modernos hæreticos volentes, ordinationem, quam nos dicimus, aliud non esse, quam meram, mudamque externam deputationem ad ministerium temporarium, & revocabile; ut qui hodie minister est, cras inter laicos deputari, ac iterum rejici possit. Oppositum tamen tenet, ac semper tenuit Ecclesia Catholica. Cujus rationem Augustinus, *lib. 2. Contra Epist. Parmen. c. 13.* de duobus agens sacramentis, Baptismo, & Ordine, reddit his verbis: *Utrumque sacramentum est, & quadam consecratione utrumque homini datur; illud cum baptizatur, istud cum ordinatur: ideoque in Catholica Ecclesia utrumque non licet iterari.* Ac subinde sacrum hoc signum, quod ex ordinatione relinquitur, comparat characteri militari: & ideo repeti posse negat, ne sacramento fiat injuria. Nam sicut in Baptismo consecratur homo religioni, & familiæ Christi, in Confirmatione autem militiæ Christi: ita in ordinatione consecratur ministerio Ecclesiastico, seu functioni publicæ in Ecclesia Christi. Immo, proportione servata, Sacerdotalis characteris nobilitas major apparet, quam characteris Baptismi. Non enim solum Sacerdotes Christo configurat, ut sint membra ejus, & membra corporis ejus, ab ipso ut capite influxum participantia; quod & character Baptismi facit: sed ut loco ipsius Christi etiam & ipsi capita corporis Christi esse possint; nec ut ipsi tantum Christo uniantur, sed ut sibi, & Christo alia membra uniant, quasi existentes unitatis Ecclesiasticæ principia: quatenus cætera membra per adhæsionem ipsis in Christo, unionem, & locum in corpore Christi obtineant: eo modo, quo milites hujus, vel illius Regis esse dicuntur, qui Imperatori, vel Duci characterem ejus, & Ducatus notam habenti, adhæserint. Quibus characteris Sacerdotalis nobilitas præclare affulget. Huc etiam revocanda sunt quæ diximus, *Q. 1. Dub. 2. §. n. 11.* Ubi ordinem esse sacramentum pariter, ac initerabile ostendimus.

IV. Quod domum totius Ecclesiæ perpetuus consensus probat, quæ semel ordinatos nunquam reordinasse legitur. Unde merito hoc dogma definitum est primum in Florentino Concilio, deinde in Tridentino: tum *Sess. 7. Can. 9.* Tum *Sess. 23. c. 4. & Can. 4.* Ubi præfatos nostri temporis hæreticos damnat, qui asserunt novi Testamenti Sacerdotes, & Ministros temporariam tantum potestatem habere; & semel ordinatos iterum laicos effici posse, si verbi Dei ministerium desinant exercere. Quæ doctrina congruit cum ea, quam veteres hæretici profitebantur; de quibus Tertullianus, *l. de Præscrip.* dicit: *Ordinationes eorum temerariæ, leves, & inconstantes.* Et infra: *Itaque alius hodie Episcopus, cras alius: hodie Diaconus, qui cras Lector, hodie Presbyter, qui cras laicus. Nam & laicis Sacerdotalia officia injungunt.* Quibus e contrario indicat, Ecclesiasticas ordinationes debere esse constantes, perpetuas, & minime tales, ut quis ex Presbytero laicus iterum fieri queat: quamvis ita fieri posse persuasum habeant etiam moderni hæretici.

§. II.

Solutiones Objectionum.

V. OBjicitur primo. Qui degradantur, omni Ordinis potestate spoliantur. Degradatio enim dicit totalem a gradu Ordinis dejectionem: aliquid enim plus dicit quam suspensionem, aut depositionem. Unde Glossa Decreti super Cap. *Accedens*, dist. 50. dicit: Presbyterum degradatum non concere corpus Domini, eo quod potestatem omnem amiserit. Et Mag. Sent. in textu, asserit Episcopum degradatum non habere potestatem largiendi sacros Ordines, tametsi facultatem baptizandi non amiserit. Aliquos etiam, ob crimina privandos, vel privatos esse Ordinibus susceptis, ut qui per simoniam ordinati sunt, dicit Gregorius, *l. 3. Ep. 13. & Homil. 26. super Evang.* sic ait: *Ligandi, & solvendi potestate se privat, qui eam pro suis voluntatibus, non subjectorum moribus exercet.*

VI. Respondeo, neg. ant. Si enim nonnunquam, vel Presbyteri, vel Episcopi, ob gravissima quædam crimina degradantur; hoc non fit, quod Ordinis potestas, & character ab eis auferatur, quod omnino fieri nequit: sed quia a gradu, honore, dignitate, & loco eis congruente dejiciuntur, ut non alio deinceps loco quam laicorum habeantur. At nihilominus subsistit discrimen inter suspensionem, depositionem, & degradationem. Quod per suspensionem, & depositionem honor, aut locus Ordini debitus non adimitur; quod fieri diximus per degradationem: sed tantum executio ministerii inhibetur: idque, vel cum spe restitutionis, quod qui patiuntur, *Suspensi* vocantur; vel omni spe restitutionis ablata, & hi vocantur *Depositi*. De quo Sylvester in sum. verbo *Degradatio*.

VII. Dictum vero Glossæ, si intelligatur, quod degradatus non solum non licite, sed nec valide conficere possit corpus Christi, rejiciendum est: oppositum enim sentiunt omnes cum S. Thom. *3. p. q. 82. art. 8.* Potestas enim consecrandi Eucharistiam pertinet ad characterem Sacerdotalis Ordinis, qui indelebilis est; & licet ab Episcopo conferatur, ab eo tamen auferri non potest. Quia, ut ait S. Thom. citato loco, ad 2. *Episcopus non dat potestatem Sacerdotalis Ordinis propria virtute, sed instrumentaliter, sicut minister Dei, cujus effectus per hominem tolli non potest, secundum illud Matth. 19.* Quod Deus conjunxit, homo non separet. *Et ideo Episcopus non potest hanc potestatem auferre; sicut nec ille qui baptizat, potest auferre characterem baptismalem.* Quibus improbatur dictum Magistri Sent. Nam, teste Aug. supra relato, sicut character baptismalis auferri non potest, ita nec character Sacerdotalis. Quamvis dici possit, eum non afferendo, sed disputando, & opiniones referendo fuisse locutum: quo modo S. Thom. citatus *ad* 1. exponit Canonem *Quod quidam*, 1. q. 1.

Patres autem dum dicunt, aliquos Ordinibus privari, non loquuntur de absoluta Ordinis privatione, qua fiat, ut mere laici, quales erant ante ordinationem, evadant: sed de privatione honoris, seu privilegii Clericalis, quam, diximus, vocari degradationem; vel saltem executionis officii, & Ordinis per depositionem. Quod explicat S. Aug. *l. de Bono conjugali, c. 24.* dum dicit, eos, qui ob culpam aliquam ab officio removentur, sacramento Domini semel impositio non carere.

Ad postrema S. Greg. verba dico, ejusmodi Sacerdotem se privare ligandi, & solvendi potestate: vel quia male utendo meretur, ut ei executio potestatis interdicatur: vel quia utitur ea fine effectu, dum indignos absolvit, aut inmeritos ligat, eamque reddit inutilem, & inefficacem.

VIII. Objicitur secundo. Ordinis character est quædam spiritualis potestas: sed quidam Ordines non ordinantur, nisi ad quosdam actus corporales, scilicet, Ostiarii, vel Acolyti; ergo in his non imprimitur character.

Respondeo cum S. Thom. in Suppl. 3. p. q. 35. art. 2. ad 1. *Quod quilibet Ordo vel habet actum circa ipsum sacramentum, vel ordinat ad sacramentorum dispensationem: sicut Ostiarii habent actum admittendi homines ad divinorum sacramentorum inspectionem, & sic de aliis. Et ideo in omnibus requiritur spiritualis potestas.*

IX. Objicitur tertio. Omnis character, quia indelebilis, ponit hominem in tali statu, a quo non possit recedere: sed illi, qui habent aliquos Ordines possunt licite redire ad laicatum; ergo non in omni Ordine &c.

Res-

Respondet S. Th. ibi, *ad* 2. neg. ma. *Nam quantumcumque homo ad laicatum se transferat, semper tamen manet in eo character. Quod patet ex hoc, quod si ad Clericatum revertatur, non iterum Ordinem, quem habuerat, suscipit.*

QUÆSTIO IV.

De Distinctione Ordinum.

NUnc de Ordinum distinctione, per quos veluti gradus ascenditur ad ultimum, seu supremum, agendum est. Et primo quidem in generali cum S. Th. *in 4. dist. 24. qu. 2. art. 1. q. 1. & seq. & in Supp. 3. p. q. 37.*

DUBIUM I.

Utrum sint Septem Ordines.

§. I.

Ordines Plures sunt.

I. ORdines debere esse plures, ostendit S. Thom. dicta *q. 37. art. 1.* Tum quia Ecclesia est corpus Christi mysticum simile corpori naturali, secundum Apostolum (*Rom. 12. 1. Cor. 12. Ephes. 1. & Colos. 1.*) sed in corpore naturali diversa sunt membrorum officia; ergo & in Ecclesia debent esse diversi ministrorum Ordines. Tum quia: ministerium novi Testamenti dignius est, quam veteris; in veteri autem non soli Sacerdotes sanctificabantur, sed etiam Levitæ ministri eorum.

Hoc etiam valde commendat divinam sapientiam, quæ in distinctione ordinata rerum, sicut in naturalibus, ita in spiritualibus maxime relucet. Secundo, Maxime convenit ad subveniendum humanæ infirmitati. Nam per unum non poterant sine magno gravamine omnia officia expleri, quæ ad divina mysteria pertinent. Tertio, Via proficiendi hominibus amplior datur, dum plures in diversis Officiis distribuuntur, quasi Dei cooperatores.

II. Ut enim advertit S. Th. ibi, *ad* 1. cum hoc sacramentum detur principaliter ad actus aliquos agendos; secundum diversitatem actuum debent distingui Ordines, sicut secundum diversitatem actuum distinguuntur potentiæ. —— Neque hoc tollit unitatem, & regimen monarchicum Ecclesiæ. Nam, ut ait S. Thom. citat., *ad* 3. non tollitur unitas monarchica in Regno, quamvis in Regno sint plures ministri; quia ministrorum potestates sunt participationes quædam Regiæ potestatis; sic nec Ordinum pluralitas obest unitati, quia omnes sunt quædam veluti participationes Sacerdotii.

III. Quod numerum istorum Ordinum, septem numeratur apud Latinos: tres majores, Sacerdotium, seu Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus: & quatuor minores, Ostiariatus, Exorcistatus, Lectoratus, Acolytathus. Apud Ecclesiam tamen Orientalem, præter *Lectoratum*, nullus est Græcus auctor, qui alios minores Ordines dixerit veros fuisse Ordines; hoc est ritus, per quos daretur aliqua potestas spiritualis in ordine ad Eucharistiam. *Acolytathum* olim fuisse in usu apud Græcos, nullus eorum Scriptor meminit. Euchologia, quibus a mille annis utuntur, solum Lectoratum e minoribus Ordinibus recensent. Octava Synodus Œcumenica, in qua proscriptus fuit Photius eo nomine, quod omnes Ecclesiasticos gradus intra sex dies, contra Canones præscribentes interstitia, recepisset, a Lectoratu ordinationis initium sumit, *Actione 9. Can. 5.* Nicetas coætaneus Ignatio, quem a sede Constantinopolitana Photius detruserat, hæc de Ignatio scribit: *Primum quidem Lector Sanctarum litterarum præco sanctus, deinde Hippodiaconus, Diaconus; ac deinceps Sacerdos ordine, ut lege Ecclesiasticorum graduum consecratur.* Lex ergo Græcorum nono sæculo ferebat, ut initium ordinationis a Lectoratu, a quo ad Subdiaconatum fieret immediate ascensus. Et Joannes Papa VIII. inita cum Photio pace, hæc scripsit Imperatori; idque, ut ait; secundum Canones; *Volumus autem, ut talis promoveatur per singulos gradus Ecclesiasticos probatus; ut sit primum Lector, deinde Acolythus* (Acolythum usurpans pro Subdiacono) *postea, Diaconus, tum Presbyter, post hæc Episcopus.*

IV. Quamvis autem apud ipsos Græcos non unum Lectoratum, sed alios etiam minores Ordines videantur fuisse in usu; ut ex S. Ignatio, tertio a S. Petro Rom. Episcopo. Ex Concilio Laodiceno, *Sesulo 4. Can. 24.* & S. Epiphanio, *in Expositi. fidei*: nimirum, *Janitores*, Cantores, Laborantes, Exorcistes, Confessores: dici potest, Ignatium, Laodicenum, & Epiphanium eo tantum sensu præfata officia albo Clericorum inseruisse; non quod per ordinationem conferrentur; sed quod disciplinæ causa dicta munia committerentur. Cum nec in ordinationibus Latinorum, nec Græcorum Laborantes, Cantores, linguarum Interpretes recenseantur. Alii tamen volunt, præfata munera fuisse veros Ordines apud Græcos, quia ab Episcopo olim conferebantur, sed a multo tempore apud eos defisse, cum eorum Euchologia nullam de illis mentionem faciant.

V. Calvinus autem, *lib. 4. Instit. cap. 19. tit. de Ordinibus Ecclesiasticis*, septenarium numerum Ordinum, quem agnoscit Ecclesia Catholica, impotenter exagitat; vultque tres ad summum esse veros Ordines, Episcoporum scilicet, quos vocat Pastores, Presbyterorum, quos seniores, Doctores, Verbi ministros appellat, & Diaconorum. Ex reliquis Ordinibus Exorcistæ Ordinem prorsus rejicit; alios non repudiat, sed neque certum numerum, neque ut veros Ordines, sed ut quædam ministeria, quæ Pastores libere pro Ecclesiæ necessitate modo plura, modo pauciora assumebant. Septenarium Ordinum numerum semper professa est Ecclesia Occidentalis.

§. II.

Resolutio Dubii.

VI. DIco. Ab initio in Ecclesia fuerunt septem Ordines, nimirum Presbyteratus, Diaconatus, Subdiaconatus, Acolytatus, Exorcistatus, Lectoratus, & Ostiariatus. Prob. Nam circa *ann. 520.* Cornelius Papa ad Fabium Antiochenum (apud Eusebium, *lib. 6. cap. 35.* modo 43.) hæc contra Novatianum Antipapam scribebat: *Ergo ille Evangelii vindex ignorabat, unum Episcopum esse oportere in Ecclesia Catholica, in qua tamen sciebat ... Presbyteros quidem esse quatuor, septem autem Diaconos, totidemque Subdiaconos: Acolythos duos & quadraginta; Exorcistas, & Lectores cum Ostiariis quinquaginta duos.* Hos autem Ordines recensebat Cornelius, non ut rem, quæ tunc primum cœperit esse in Ecclesia; sed ut rem in ea antiquitus receptam. Et merito: nam eorumdem, exceptis Acolythis; meminit Ignatius Martyr, *in suo ad Antiochenses Epist.* circa *ann. 109.* dicens: *Saluto sanctum Presbyterum, Saluto sacros Diaconos, Saluto Subdiaconos, Lectores Cantores, Ostiarios Laborantes, Exorcistas, Confessores.*

Eosdem enumerat, sæculo quarto, Concilium Carthaginense IV. *a Canone 3. ad 9.* quibus modum eos conferendi præscribit. Sæculo sexto S. Greg. *in lib. Sacram.* Sæculo nono Amalarius, *lib. 2. de Eccles. Officiis a c. 7. ad 13.* Sæculo duodecimo Hugo a S. Vict. *lib. 2. de Sacram. part. 3. c. 5.* Cum Mag. Sent. *in 4. dist. 24.* sæculo decimo tertio S. Thomas, S. Bonaventura &c. sæculo decimo quinto Concilium Florentinum, *in Decreto Eugenii*, §. *sexcum*. Ubi nominatis Presbyteratu, Diaconatu, & Subdiaconatu, pro reliquis remittit ad Pontificale Romanum, in quo modus illos conferendi præscribitur. Denique sæculo decimo sexto Concil. Trident. Sess. 23. cap. 2. *Non solum* (inquit) *de Sacerdotibus, sed & de Diaconis Sacra littera apertam mentionem faciunt .... Et ab ipso Ecclesiæ initio sequentium Ordinum nomina, atque uniuscujusque eorum propria ministeria, Subdiaconi scilicet, Acolythi, Exorcistæ, Lectoris, & Ostiarii, in usu fuisse cognoscuntur, quamvis non pari gradu. Nam Subdiaconatus ad majorem Ordines a Patribus, & sacris Conciliis refertur, in quibus & de aliis inferioribus frequentissime legitur.* Et eadem *Sess. Can. 2.* ait: *Si quis dixerit, præter Sacerdotium non esse in Ecclesia Catholica alios Ordines & majores, & minores, per quos velut per gradus quosdam in Sacerdotium tendatur: Anathema sit.*

VII. Hunc septenarium Ordinis numerum quidam colligunt ex figuris veteris Testam. Ex sex gradibus quibus ascendebatur ad Thronum Salomonis, *3. Reg. 10.* in throno Sacerdotium intelligentes. Ex septem diebus, quibus Universi creatio perfecta est. Ex septem Sacerdotibus septem buccinis clangentibus, *Josue 6.* Ex septem candelabris aureis, & quæ coram Domino lucent, & ardent. Ex Angelis septem Ecclesiarum, inter quos tota Ecclesiastici regiminis cura divisa est.

Alii, ut refert S. Thom. *in Suppl. 3. p. q. 37. art. 2.* ad gratias gratis datas singulos Ordines adaptant: *Sed hoc* (inquit S. Th.) *nihil est: quia gratia gratis data non dantur eidem, sicut Ordines dantur eidem.* Dicitur enim, 1. Cor. 12. *Divisiones gratiarum sunt.* —— Alii Ordines assimilant Cælesti hierarchiæ in qua ordines distinguuntur secundum purgationem, illuminationem, & perfectionem. Sed nec hoc probat S. Th. Nam *Ordines Cælestis hierarchiæ non distinguuntur per prædictas actiones hierarchicas, cum qualibet cuilibet Ordini conveniat.* Tum quia: *Solis Episcopis convenit perficere, illuminare autem Sacerdotibus, purgare autem ministris omnibus.* —— Alii appropriant Ordines septem donis Spiritus Sancti. Sed nec hoc probatur: *Quia in quolibet Ordine septiformis gratia datur.*

VIII. Placet ergo congruentia, quam S. Th. ibi exhibet quam sic propono. Ordinis sacramentum ad sacramentum Eucharistiæ ordinatur, consecratione præparans ministros ad ejus dispensationem, & ministerium; ergo distinctio Ordinum petenda est ex distinctione potestatum, quæ ad sacramentum Eucharistiæ concurrunt. Potestas ergo, quæ confertur in Ordine, vel est ad consecrationem Eucharistiæ, aut aliquod ministerium ad eam ordinatum. Primo modo, est Ordo Sacerdotum: *Et ideo cum ordinantur, accipiunt calicem cum vino, & Patenam cum pane accipientes potestatem conficiendi corpus, & sanguinem Christi.* Ministerium autem, seu cooperatio ministrorum est, vel in ordine ad ipsum sacramentum, vel in ordine ad suscipientes. Si primo modo; sic est tripliciter. Vel enim minister cooperatur Sacerdoti, quantum ad sacramenti dispensationem, sed non quantum ad consecrationem, quam solus Sacerdos facit: & hoc pertinet ad Diaconum. Vel cooperatur, materiam sacramenti ordinando in vasis sacris: & hoc pertinet ad Subdiaconos. Vel ordinatur ad præsentandam sacramenti materiam: & hoc competit Acolytho. Ministerium autem ad præparationem recipientium *Non potest esse, nisi super immundos; quia qui mundi sunt, jam sunt ad sacramenta percipienda idonei. Triplex autem est genus immundorum. Quidam enim sunt omnino infideles, credere nolentes; & hi totaliter etiam a visione divinorum & a cœtu fidelium arcendi sunt: & hoc pertinet ad Ostiarios. Quidam autem sunt volentes credere, sed nondum instructi, scilicet Catechumeni; & ad horum instructionem ordinatur Ordo Lectorum. Et ideo prima rudimenta doctrinæ fidei, scilicet veteris Testamentum, eis legendum committitur. Quidam vero sunt fideles, & instructi, sed impedimentum habentes ex Dæmonis potestate, scili-*

scilicet Energumeni: & ad hoc ministerium est Ordo Exorcistarum. Et sic patet ratio & numeri, & gradus Ordinum.

§. II.

Solutio Objectionum.

IX. PRimo objicitur. Omnia sacramenta efficaciam habent, & auctoritatem ex institutione Christi, saltem per Apostolos Ecclesiæ communicata: sed nec in doctrina Christi, nec Apostolorum alia fit mentio, nisi de Presbyteris, & Diaconis; ergo non videtur, quod sint alii Ordines.

Respondet S. Th. art. 2. cit. ad 2. *Quod in primitiva Ecclesia, propter paucitatem ministrorum, omnia inferiora ministeria Diaconis committebantur, ut patet Dionysius cap. 3. Eccles. hierarchia, ubi dicit:* Ministrorum alii stant ad portas Templi clausas: alii aliud proprii Ordinis operantur; alii autem Sacerdotibus proponunt super altare sacrum panem, & benedictionis calicem. *Nihilominus erant omnes prædicta potestates, sed implicite in una Diaconi potestate. Sed postea ampliatus est cultus divinus; & Ecclesia quod implicite habebat in uno Ordine, explicite tradidit in diversis. Et secundum hoc dicit Magister in littera* (dist. 24.) *quod Ecclesia alios Ordines sibi instituit.*

X. Secundo objicitur, plures esse Ordines, quam septem. Primo: Tonsura Clericalis est Ordo. Innocentius enim III. Cap. *Cum contingat*, Clericatus ordinem per Tonsuræ susceptionem conferri dixit: eam enim suscipiens a laicorum ordine ad Clericalem transfertur.

Secundo. Inter Clericos, ex supra laudatis Veterum dictis, nominantur *Cantores, Laborantes, Fossarii, Custodes Martyrum, Notarii &c.*

XI. Respondeo Tonsuram non esse Ordinem, nisi late sumptum, tamquam dispositionem, & viam ad Ordines, quasi mediam inter statum laicum, & gradus Ecclesiasticos, sicut novitiatus mediat inter sæcularem statum, & Regularem: nam novitii vivendi formam servant, habitum deferunt, nullis tamen regularibus officiis mancipantur. Sic in Tonsuræ collatione nulla specialis potestas tribuitur; sed tonsura Episcopus designat ad probationem vitæ, ac doctrinæ: ut si idoneus repertus fuerit, ei postea Ecclesiasticas functiones peragendi tradat potestatem. Et in hoc sensu locutus est Innocentius.

XII. Ad secundum dico, omnia recensita fuisse officia Ecclesiastica ad aliqua Charitatis, vel Ecclesiasticæ disciplinæ, aut religionis munia per se ordinata, non autem vero Ordines; quia ad sacram Eucharistiam per se non referuntur. Ad ejusmodi officia eligebantur quidam ex Clericis; ut ex Lectoribus Notarii, & Cantores; ex Ostiariis, vel Subdiaconis Custodes Martyrum defensores: sed ad ea non speciali ordinatione, sed simplici Episcopi voluntate deputabantur. Quare S. Thom. *art.* 2. citato, *ad* 5. de Psalmista loquens: *Psalmistatus* (inquit) *non est Ordo*, sed *Officium Ordini annexum. Quia enim Psalmi cum cantu pronuntiantur, idee dicitur Psalmista* Cantor. *Cantor autem non est nomen Ordinis specialis. Tum quia: Cantare pertinet ad totum Chorum. Tum quia: non habet aliquam specialem relationem ad Eucharistia Sacramentum. Quia tamen Officium quoddam est, inter Ordines lato modo accepros aliquando computatur.*

XIII. Tertio objicitur. Supremus inter omnes Ordines est Episcopatus: unde Patres simplices Presbyteros vocant *secundi Ordinis præceptores*. Et Optatus Milevit. *l.* 5. *Contra Parmen.* ait: *Diaconos in tertio, Presbyteros in secundo Sacerdotio constitutos, Episcopos vero omnium apices & principes*; ergo octavus Ordo, nempe Episcopatus addendus est.

XIV. Respondeo, neg. consi. Episcopatus enim non constituit Ordinem adæquate distinctum a Sacerdotio, cum istud essentialiter includat; sed est in genere Sacerdotii summus. *Quid enim est* (inquit Augustinus) *Episcopus*, nisi *primus Presbyter, hoc est summus Sacerdos?* Proinde Episcopos summos Sacerdotes appellant Tertullianus, *l. de Bap. c.* 17. Ambrosius, *epist.* 34. & alii Patres. Est enim pascendi, & sacramenta conferendi, & consiciendi, ac administrandi suprema quædam auctoritas; quæ sine Presbyteratu, ac Sacerdotio nec esse, nec cogitari potest. Unde Sacerdotium unicus est Ordo, qui postea in Episcopatum, & Presbyteratum dividitur; non tamquam in membra adæquate distincta, sed solum inadæquate, tamquam in primum, & secundum, perfectum, & imperfectum.

Respondent alii, Ordinem Sacerdotii esse unum genere quod dividitur in Episcopatum, & simplicem Presbyteratum, tamquam in duas species. Cum enim sit inter Ordines supremus, sub se alios tamquam species continere potest, & continet. Potestas enim consecrandi Eucharistiam diversimode participitur. Simplex enim Presbyter non ita hanc potestatem habet, ut possit eam aliis communicare: Episcopus vero sic eam habet, ut eam aliis communicare possit. Præterea: simplex Presbyter potestatem hanc habet ab Episcopo dependentem quoad usum. Potest enim Episcopus Presbytero interdicere, ne consecret, vel ad tempus suspendere, vel præcipere, ut tali loco, tali tempore, vel tali modo celebret: quorum nihil potest in Episcopum Presbyter. Hæc responsio probabilis est. Prima tamen mihi magis arridet. Nam ea, quæ potest Episcopus supra Presbyterum, pertinent potius ad potestatem supra Christi corpus mysticum, quam supra Christi corpus verum, quæ est potestas pertinens ad Ordinem. Sed de hoc infra dicetur.

XV. Quarto objicitur, Ordines esse pauciores. Primo. Dionysius, *c.* 5. *Eccl. Hierarch.* tres tantum ponit Episcopatum, Presbyteratum, & Ministrorum tribus actibus Hierarchicis correspondentes, scilicet *Purgare, Illuminare, & Perficere* —— Secundo. Acolythi nomen vix apud Græcos legitur —— Tertio. Ecclesia Græca solum Lectoris Ordinem retinuit. Unde Damascenus, Dial. contra Manichæos: *Prima* (inquit) *dignitas Lector est, deinde Subdiaconus, postea Diaconus, tum Presbyter, tum demum Episcopus.*

XVI. Respondeo ad primum S. Th. q. 37. Suppl. art. 2. ad primum. *Quod Dionysius loquitur de Ordinibus, non secundum quod sunt Sacramenta, sed secundum quod ad hierarchicas actiones ordinantur. Et ideo secundum actiones illas, tres Ordines distinguit: quorum primus habet omnes tres, scilicet Episcopus; secundus habet duas, scilicet Sacerdos: sed tertius habet unam, scilicet Diaconus, qui minister dicitur; & sub hoc omnes inferiores Ordines comprehenduntur. Sed Ordines habent quod sint Sacramenta ex relatione ad maximum Sacramentum: & ideo secundum hoc debet numerus Ordinum accipi.*

Ad secundum dico, Acolythi nomen reperiri apud Isidorum Hispalensem, *l.* 7. *Originum*, *c.* 11. Raro autem a Patribus usurpatur, quia nullam habet potestatem in populum; sed pure circa altaris ministerium occupatur, præsentando Subdiacono aquam & vinum: & ideo Acolytatum in subdiaconatu implicite includebant.

Ad tertium dico, veterem Ecclesiam Græcam præter Lectoratum agnovisse etiam alios minores Ordines, ut supra ostendimus §. 1. Solius autem Lectoratus Ecclesia Græca recentior meminit, quia hic specialis est dignitatis; unde per illum Ordinandorum industria, & doctrina probaretur, ideoque a Dimasceno vocatur *prima dignitas*. Dato tamen, Ecclesiam Græcam cæteros minores Ordines nunc omittere, Ecclesia tamen Latina illos servat. Unde Innocentius IV. literis ad Episcopum Tusculanum missis, qui legationem in Regno Cypri tunc exercebat, Græcis, ut omnes minores Ordines suscipiant, ita præcipit: *Ad hoc volumus, & expresse præcipimus, quod Episcopi Græci septem Ordines secundum morem Ecclesiæ Romanæ de cætero conferant; cum hucusque tres de minoribus neglexisse, vel prætermisisse dicantur: illi tamen, qui jam sunt taliter ordinati per eos, propter nimiam ipsorum multitudinem, in sit suscepti Ordinibus tolerentur.*

XVII. Quæres: Utrum Ordines distingui debeant per sacros & non sacros.

Respondet S. Th. laudata quæst. 37. Suppl. art. 3. *Quod Ordo sacer dicitur dupliciter. Uno modo, secundum se: & sic quilibet Ordo est sacer, cum sit sacramentum quoddam. Alio modo, ratione materiæ, circa quam habet aliquem actum.* Et sic Ordo sacer dicitur, qui habet aliquem actum circa rem aliquam consecratam: Et sic sunt tres tantum Ordines sacri, scil. Sacerdotium, & Diaconatus, qui habent actum circa corpus Christi, & sanguinem consecratum; & Subdiaconatus, qui habet actum circa vasa consecrata: & ideo eis etiam continentia indicitur, ut sancti & mundi sint, qui sancta tractant.

D U B I U M II.

An Majoribus Ordinibus obligatio Continentiæ annexa sit?

§. I.

De Presbyteratu, & Diaconatu.

DE sacrorum ministrorum cælibatu fuse locutus sum: tum *in Vera Ecclesia, Tom.* 2. *p.* 1. *art.* 5. Tum *in Colloquiis Theologico* dicam *Dogmaticis, Classe* 1. Nunc pro Candidati instructione aliqua, seu verius repetam; & quo jure sacris Ordinibus continentiæ obligatio annexa sit, ostendam.

I. Dico ergo. Jure antiquissimo Presbyteratui (& a fortiori Episcopatui, qui Presbyteratum essentialiter includit) ac Diaconatui lex continentiæ annexa est. Probo 1. auctoritate Conciliorum Orientalium. Primum est Ancyranum, *ann.* 308. quod *Can.* 10. de Diaconis hæc statuit: *Quicumque sane receperunt, & susceperunt manus impositionem professi continentiam, si postea ad nuptias venerint, a ministerio, vel Clero cessare debebunt.* Secundum est Neocæsariense paulo post celebratum: *Can.* 1. sic loquens: *Presbyter si uxorem duxerit, Ordine suo moveatur:* Concinit Nicænum I. *Can.* 3. his verbis: *Omnibus modis interdixit Sancta Synodus; neque Episcopo, neque Presbytero, neque Diacono, neque ulli Clericorum omnino licere habere secum mulierem extraneam; nisi forte mater, aut soror, aut avia, aut amita, aut materera sit.* Quo loco nulla mentio uxoris fit, quæ tamen primo loco poni debuisset, si cum ea habitare licitum duxisset Concilium. Synodus Trullana licet permittat sacris ministris uti uxore ante Ordinationem ducta; hoc tamen. *Can.* 48. vetat Episcopis, ne cohabitent uxori: & *Can.* 6. prohibet ne Episcopi, Presbyteri, Diaconi, aut Subdiaconi post ordinationem uxorem ducant.

II. Probo secundo auctoritate Conciliorum Occidentalium. Primum sit Cartaginense II. in Africa, *ann.* 297. *Can.* 2. in quo dicitur: *Ab universis Episcopis ulcum est, omnibus placet, ut Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, vel qui Sacramenta contrectant, pudicitiæ custodes, etiam se ab uxoribus abstineant: ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit antiquitas, nos quoque custodiamus.* Cui adde Carthaginen. V. *Can.* 3. *ann.* 398. dicens: *Placuit Episcopos, & Presbyteros, & Diaconos secundum priorum statuta etiam ab uxoribus continere; quod, nisi fecerint, ab Ecclesiastico removentur officio.* Quibus habes, continentiam sacrorum ministrorum etiam ab uxoribus observatam fuisse primis temporibus tamquam doctrinam Apostolorum.

Eamdem disciplinam vigusse in Hispania ostendit Concil. Eliberitanum, *ann.* 313. dum *cap.* 33. sic pronuntiat: *Placuit*

cuit in totum prohiberi Episcopis, Presbyteris, Diaconibus, vel omnibus Clericis positis in ministro abstinere se a conjugibus suis, & non generare filios. Similia decernunt Toletanum II. *Can.* 1. IV. *Can.* 27. & VIII. *Can.* 6.

In Gallia item evincunt Concilia Arelatense II. *ann.* 451. *Can.* 2. dicens: *Assumi aliquem ad Sacerdotium non posse in vinculo conjugii constitutum, nisi fuerit promissa conversio.* Et *Can.* 3. prohibet, ne quis Clericus a gradu Diaconatus secum habere mulierem, præter aviam, & matrem, filiam, neptem, vel conversam (hoc est uxorem voto continentiæ obligatam) præsumat. Quare autem convertebatur uxor ejus, qui Diaconus ordinabatur; nisi quia susceptio a viro Diaconatu, continere, & ipsa tenebatur? Sic statuit, & Concil. Turonense I. *Can.* 2. *Can.* 20. Agathense, *Can.* 9. & demum Aurelianense III. *ann.* 538. *Can.* 2. *Ut nullus* (inquit) *Clericorum a Subdiacono & supra, si forte jam habeat, misceatur uxori, Can.* 6. statuit: ut nullus ex laicis uxoratis ante annualem conversionem, hoc est, ante annualem continentiam &c. ordinetur Diaconus, sive Presbyter.

In Germania quoque testatur Aquisgranense, *ann.* 816. sub Ludovico Pio, *cap.* 7. Wormatiense, *cap.* 9. Tandem Moguntinum tempore Arnulphi Imperatoris. Quibus omnibus apparet, Ecclesiam a sui exordio per omnia sæcula sollicitam fuisse, ut sacro ministerio addicti continentiam servarent: ne dum abstinendo a novis nuptiis contrahendis, sed a jam contractis continendo.

III. In hoc Romanorum Pontificum semper conspiravit zelus. Syricius *Epist. ad Himerium*, *cap.* 7. contra Diaconos, & Presbyteros, qui post ordinationem suam ex uxoribus antea susceptis genuerant filios, graviter invehitur. Idem confirmavit paulo post Innocentius I. *Epist.* 2. *ad Victricium*, *cap.* 9. Et *Epist.* 2. *ad Exuperium*, *cap.* 1. Idem S. Leo, *Epist.* 84. *ad Anastasium Thessalonicensem*, *cap.* 3. & 4. S. Greg. *lib.* 1. *Epist.* 42. & *lib.* 3. *Epist.* 34. Zacharias, *Epist.* 7. *ad Pipinum*, *cap.* 7. & Calistus II. apud Gratianum; *dist.* 27. *cap.* 8.

IV. Idem senserunt Patres. Ex Græcis Origenes, qui; Homil. 23. in Num. *Certum est* (inquit) *quia impeditur sacrificium indefinens iis, qui conjugalibus necessitatibus serviunt. Unde videtur mihi, quod illius est solius offerre sacrificium indefinens, qui indefinenter, & perpetuo se devoverat castitati.* Eadem tradit Eusebius, *lib.* 1. *de demonstr. Evang. cap.* 9. his verbis: *Verumtamen eos, qui sacrati sunt, atque in Dei ministerio, cultuque occupati, continere deinceps a commercio uxoris decet.* —— Similia habet Sanctus Epiphanius, *Hæres.* 69. §. 4. dicens: *Quin eum insuper, qui adhuc in matrimonio degit, ac liberis dat operam, tametsi unius sit uxoris vir; nequaquam tamen ad Diaconi, Presbyteri, Episcopi, aut Hyppodiaconi ordinem* (Ecclesia) *admittit; sed eum dumtaxat, qui ab unius uxoris consuetudine sese continuerit, aut ea sit orbatus. Quod in illis locis præcipua fit, ubi Ecclesiastici canones accurate servantur.*

V. Ex Latinis autem Hieronymus, in lib. adversus Vigilantium. *Quid faciens* (inquit) *Orientis Ecclesia, quid Ægypti, & Sedis Apostolicæ? Quæ aut virgines Clerices accipiunt, aut continentes, aut si uxores habuerint, mariti esse desistunt?* & S. August. *lib.* 2. *de Adulterinis conjugiis*, *cap. ultimo*, ubi ait: *Istos qui virilem excellentiam non putant, nisi petendi licentiam, quando terremur: ne adulterinis conjugiis hærendo, pereant in æternum, solemus eis proponere etiam continentiam Clericorum: qui plerumque ad eamdem sarcinam subeundam capiuntur inviti, eamque susceptam usque ad debitum finem, Domino adjuvante, perducunt.* Videant ergo moderni Acatholici, quantum ab Ecclesiæ doctrina etiam veteris, & secundum illos puriores, aberrent; dum contra continentiam sacrorum ministrorum debacchantur: volunique eos, nedum uti posse uxoribus antea ductis, sed insuper in ministerio positos, nuptias contrahere: quod Lutherus exemplo doeuit suo, qui Presbyter, & Monachus sacrilegas cum Moniali nuptias inivit. Sed non inirum, cum omnes sacros Ordines a suis pseudo-Ecclesiis fecerint exulare.

§. II.

De Subdiaconatu.

VI. DIco. Subdiaconatus Ordini obligatio continendi jure etiam antiquissimo annexa est. Probatur ex Concil. Aurelianensi III. & S. Epiphanio supra relatis: ex S. Leone laudata *Epist.* 84. *ad Anastasium*, *cap.* 4. ubi ait: *Ad exhibendam tamen perfecta continentia puritatem, nec Subdiaconis quidem connubium carnale conceditur; ut & qui habent, sint tamquam non habentes, & qui non habent, sint tamquam singulares.* Ex S. Gregorio, *lib.* 3. *Epist.* 34. dicente: *De cætero fraternitas tua sic omnino sollicita, ut quos ad hoc jam officium* (Subdiaconatus) *contigerit promoveri, hoc quam maxime diligenter inspiciat; ne si uxores habent, miscendi se cum eis licentia potiantur; sed ad similitudinem Sedis Apostolicæ eos cuncta observare sua nihilominus distinctione constituat.* Videri etiam potest, lib. 1. Epist. 42. Hoc idem Zacharias Papa, Epist. 7. ad Pipinum, cap. 8. *Qui Clerici* (inquit) *uxores sortiri debeant, in* 47. (n. 25.) *capite Canonum sanctorum Apostolorum decretum est*: innuptis autem, qui ad Clerum provecti sunt, præcipimus, ut si voluerint, uxores accipiant, sed Lectores, Cantoresque tantummodo. *Quibus verbis cum solis Lectoribus, & Cantoribus uxores ducendi facultas conceditur: non solum Presbyteris, & Diaconis, sed etiam Subdiaconis matrimonium interdicitur.*

VII. Pro hactenus dictis accedunt etiam rationes. Prima est. Præcipua illa Sacerdotalis functio, quæ in sacrificando conflitit, magnam requirit animi puritatem, ut testantur S. Chrysost. *lib.* 6. *de Sacerdotio*, & S. Hieronymus, *lib.* 1. *contra Jovinianum*. Nam si Sacerdos veteris Testamenti sacrificium tempore vicis suæ oblaturus, ab uxore, & domo sua secedebat, *Luca* 1. *v.* 8. Et si panes propositionis edere non poterant, nisi mundi a mulieribus, 1. *Reg.* 21. *v.* 4. & 5. quanto major exigenda est mundities ab iis, quorum munus est sacrificare verum agnum immaculatum, vel sacrificanti assistere, & edere panem illum, qui de Cælo descendit, ipsam videlicet carnem Filii Dei: cujus vetera illa sacrificia, & propositionis panes, figuræ tantum, & umbræ fuerunt, cum ea re, quam præfigurabant, nequaquam conferendæ?

At inquies. Satis esse, si ab uxoribus abstineant tantisper, dum sacrificandi vices præterierint, sicut faciebant Leviticl Sacerdotes. Hoc enim & Orientales Sacerdotes modo observant.

VIII. Sed contra (& est altera ratio) Ecclesiæ Sacerdotes ad hoc ordinantur, ut totos se, velut Nazaræos quosdam, totumque vitæ suæ tempus intelligant consecratum esse Domino, totumque illud impendant pro eo, non partem solum, orando, ac rebus divinis vacando; totamque sollicitudinem in eis ponendo, & non certa temporum intervalla in rebus temporalibus impendendo: hoc autem implere non possent conjugio implicati. Nam, teste Paulo 1. Cor. 7. v. 33. *Qui sine uxore est, sollicitus est quæ Domini sunt, quemodo placeat Deo: Qui autem cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisus est.* Leviticis autem necessario tempus aliquod utendi conjugio concedebatur, ob generis propagationem; eo quod in una illa Tribu, & in una stirpe Aaronica Sacerdotium illud vetus contineretur. Quod in novæ legis Sacerdotio non valet: hoc enim non carnali ex una stirpe propagatione, sed spirituali ordinatione ex omni genere confertur. Hanc rationem suggerunt Syricius Papa, *Epist. ad Himerium*, & Innocentius I. *epist. ad Exuperium*, & Hieronymus, *in epist. ad Titum*, *cap.* 1.

IX. Sed quid dicendum de Græcis Sacerdotibus, apud quos viget adhuc uxorum ante ordinationem sumptarum usus: num hi contra Canones faciunt?

Respondeo, non esse dubium, quin etiam apud illos continentiæ canon aliquatido exiterit. Id enim aperte testatur Epiphanius supra relatus, *Hæres* 59. quæ est Catharorum, ubi dicit: Liberos gignentem unius uxoris virum Ecclesiam non suscipere, sed eum, qui se ab una continuit, aut in viduitate vixit, Diaconum, Episcopum, Presbyterum, & Hyppodiaconum, maxime ubi sinceri sunt Canones Ecclesiastici. Et addit: *At dices mihi: omnino in quibusdam locis adhuc liberos gignere & Presbyteros, & Diaconos, & Hyppodiaconos. At hoc non est juxta Canonem, sed juxta hominum mentem, quæ per tempus elanguit, & propter multitudinem, cum non inveniretur, qui ministrarer.* Orientis etiam, & Ægypti Ecclesias, aut virgines Clericos accipere, aut continentes; aut si uxores habuerint, ab opere maritali abstinentes audivimus ex Hieronymo, *lib. contra Vigilantium*. Quam continentiæ consuetudinem etiam Socrates, *lib.* 5. *Hist. c.* 22. & Nicephorus, *lib.* 14. *c.* 15. declarant, apud Græcos, Ægyptiosque fuisse, & ante omnes Origenes, *Homil.* 23. *in Num.* Et Eusebius, *lib.* 1. *Demonstrat. Evang. c.* 9. ambo Græci, quos supra retulimus.

X. Canonem autem, ad quem respicit Epiphanius, fuit, vel 27. ex Apostolicis; vel Canon tertius Nicæni Concilii interdicens Episcopo, Presbytero, Diacono sub quo etiam Hyppodiaconus continetur, ne domi mulierem ullam habeant præter matrem, sororem, amitam. —— Hos tamen posteriores Græci penitus repudiantes non permiserunt, continentiæ legem exigi ab iis, qui uxorati ad sacros Ordines accederent; idque non sine specie faciendi schisma adversus Ecclesiam Romanam. Quod aperte declarant verba *Can.* 13. Synodi in Trullo habitæ, ubi etiam pro se allegant Concilium Carthaginense V. *Can.* 3. sed perperam, cum contra illos sit. Canone tamen 12. & 48. ejusdem Trullanæ Synodi continentiæ legi obstrictos volunt esse Episcopos; quoad istos enim sentiunt nullo umquam tempore usum uxorum fuisse toleratum: cum tamen veteres supracitati Canones, & auctores Græci æqualiter continentiæ legi subjiciant Presbyteros, Diaconos, & Hyppodiaconos, ac Episcopos.

Quod quamvis Romani Pontifices agnoscant, studio tamen pacis eam libertatem Græcis permiserunt; ut conjugibus ante ordinationem ductis copulari, possent quemadmodum ex rescripto Innocentii III. Extra, de Clericis conjugatis, Cap. *Cum olim*.

§. III.

Referuntur Argumenta contraria.

MUlta sunt, quæ contra legem continentiæ pro majoribus Ordinibus initiatis latam objiciunt tum Protestantes, tum Græci: tam ex Scripturis, tam ex Canonibus, & Patribus deprompta, quam ex ratione, quæ a nobis supra citatis locis soluta sunt. Aliqua tamen dicam.

XI. Primo ergo opponitur ex Scriptura Paulus, qui 1. *ad Timoth.* 3. *v.* 2. & *ad Titum* 1. *v.* 6. vult Episcopum, Presbyterum, Diaconum esse *Unius uxoris* virum: quod non præciperet, si vel omnino uxore carere, vel ab ea abstinere vellet. Secundo. Idem Paulus 1. *ad Timoth.* 4. *v.* 3. prædicit, in novissimis diebus venturos quosdam prohibentes nubere; idque annumerat doctrinis Dæmoniorum.

Tertio. Idem, *Hebr.* 13. *v.* 4. dicit: *Honorabile connubium in omnibus, & torum immaculatum*. Si in omnibus; ergo etiam in sacris ministris.

Quarto 1. *Cor.* 7. *v.* 28. idem ait: *Si acceperis uxorem non peccasti*,

Quinto, 1. Cor. 9. *v.* 5. *Numquid*, ait, *non habemus potestatem mulierem sororem*, vel ut in Græco, *uxorem circumducendi, sicut cæteri Apostoli, & fratres Domini & Cephas?* Hinc Clemens Alexandrinus, *lib.* 3. *Strom.* etiam Paulum asserit uxorem habuisse, motus illo, Philip. 4. *v.* 3. *Rogo & te germane compar*, quod ex Græco verti potest, *germana conjux*.

Tandem, quia conjugium est de jure divino; juxta illud, Genes. 1. *Crescite & multiplicamini*,

XII. Respondetur ad hæc. Ad primum dico, quod si Pauli verba sic sumantur, ut omnis Episcopus, Presbyter, & Diaconus jubeatur unam uxorem habere; ergo nec Paulus, nec alii Apostoli, qui vel uxores non habuerunt, vel eas propter Christum reliquerunt, immo nec Christus ipse virgo Virginis filius dignì fuerunt Episcopatu, & Sacerdotio. —— Vult ergo Paulus, Episcopum &c. esse unius uxoris virum, idest, qui non plures uxores habuerit, sive simul, sive successive, & non sit bigamus, sed vel unicam, vel nullam: sic tamen, ut ab unica, si eam adhuc habeat, se contineat; unde addit: *Sobrium, continentem*. Sic enim 1. *ad Timoth.* 5. *v.* 9. de viduis statuit: *Vidua eligatur non minus sexaginta annorum, quæ fuerit unius viri uxor*. Quæ scilicet, non plures habuerit maritos, quam unum. Sic Pauli verba intellexerunt Tertullianus, *lib.* 1. *ad Uxorem*, Epiphanius, *Hæres.* 59. Ambrosius, *lib.* 1. *de Offic. cap. ult.* Hieronymus, *ad Titum* 1. Et *in Epist. ad Oceanum*, August. *lib. de bono conjugali, cap.* 18. Chrysostomus, *Homil.* 2. *in Epist. ad Titum*. Idem Romani Pontif. Siricius, Innocentius I. Sanctus Leo, quotquot tam Latini, quam Græci præfatum Pauli dictum interpretati sunt.

XIII. Ad secundum dico: Paulum illo dicto *Prohibentes nubere* prædamnare eos, qui nuptias, tamquam per se malas, erant prohibituri; quales fuerunt Encratitæ, Marcionitæ, & Manichæi: non vero Ecclesiam, quæ nemini absolute prohibet nubere, sed vult neminem ad sacros Ordines assumi, qui continentiæ legem voluntarie non amplectatur. Sic secundæ nuptiæ licitæ sunt, nec per se prohibentur; & tamen Paulus qui secundas nuptias contraxerunt, indignos Episcopatu censet. De hoc Apostoli loco videndi sunt Hieronymus, *lib.* 1. *contra Jovinian.* August. *lib.* 30. *contra Faust. c.* 5. & 6. Chrysostomus, *in Comment. hujus loci*, & alii.

XIV. Ad tertium dico: Apostolum ibi velle, quod conjugium in omnibus legitime conjunctis sit honorabile, & immaculatum, si illud non dehonestent stupris, & adulteriis. Unde subdit: *Fornicatores enim, & adulteros judicabit Deus*,

XV. Ad quartum: Loqui ibi Paulum de eo, qui non est alligatus voto. Nam de iis, qui, vel quæ vovendo continentiam sponte susceperunt dicit 1. *ad Timoth.* 5. *v.* 11. tales, *Si nubere volunt, damnationem habere, quia primam fidem irritam fecerunt*.

XVI. Ad quintum, nego, mulierem ibi sumi pro uxore, sed pro piis feminis; quæ, ut mos Hebræorum ferebat sequebantur Apostolos, eisque ministrabant, sicut & Dominum secutæ leguntur, *Luca* 8. Ita Tertullianus, *lib. de Monogamia, cap.* 8. Hieronymus, *lib.* 1. *adv. Jovin.* & August. *lib. de Oper. Monach. c.* 4. & 5. Dicuntur autem *Mulieres sorores*; sicut in actis sæpe dicitur *Viri fratres*, quia charitate sorores, & fratres. Clemens autem Alexandrinus, quamvis uxores intelligat, addit tamen, Apostolos eas habuisse ut sorores, non ut uxores; quod nobis sufficit. Paulum autem longe probabilius est, numquam habuisse uxorem: certe enim ipse, 1. *Cor.* 7. inter non habentes uxorem se numerat, cum ait: *Volo enim vos omnes esse sicut me ipsum ... Dico autem non nuptis & viduis, bonum est illis, si sic permanent, sicut & ego*. Quare rejicienda est eorum sententia, qui locum *ex Philip.* de uxore Pauli accipiunt.

XVII. Ad sextum, & ultimum, dico primo. Illis verbis Genes. non præcipi matrimonium, sed solum ejus institutionem exprimi. Nam verba dirigunture non tantum ad homines, sed ad bruta, quæ præcepti incapacia sunt. —— Dico secundo: Quod si verba illa sumantur pro præcepto, hoc debet intelligi impositum generi humano, non singulis illius generis. Ita *Catechismus Rom. de Matrim. n.* 42. his verbis: *Quod vero a Domino dictum est*: Crescite, & multiplicamini, *id eo spectat, ut cujus rei causa institutum erat Matrimonium, declaret; non ut singulis hominibus necessitatem imponat. Nunc enim auctio jam humano genere, non solum ulla lex uxorem ducere etiqua non cogit; sed potius virginitas summopere commendatur, & unicuique in sacris Litteris suadetur, ut qua matrimonii statu præstantior sit, majoremque in se perfectionem, & sanctitatem contineat. Dominus enim Salvator noster ita docuit*: Qui potest capere capiat. *Et Apostolus ait*: De Virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do, tamquam misericordiam consecutus a Domino, ut sim fidelis &c. Et 1. *Cor.* 7. *v.* 38. concludit: *Igitur & qui matrimonio jungit Virginem suam, bene facit; & qui non jungit, melius facit*.

XVIII. Secundo opponunt Canones. Primo: *Canonem* 6. Apostolorum, qui sic habet: *Episcopus, aut Presbyter uxorem propriam nequaquam sub obtentu religionis abjiciat; si vero rejecerit; excommunicetur, & si perseveraverit, deficiatur*; ergo saltem uxorem prius ductam possunt, immo debent Episcopi, & Presbyteri retinere.

Secundo: Concil. Gangrense inter quorundam hæreticorum errores numerat: quod Presbyteros, qui Matrimonia contraxerunt, sperni debere dicant, nec sacramenra, quæ ab iis conficiantur, attingi. *Can.* 4.

Tertio: *Canonem* 10. Concilii Ancyrani, quo dicitur: *Diaconi, si in ipsa ordinatione protestati sunt, dicentes, velle se habere uxores, nec posse se continere, si posten ad nuptias venerint, manent in ministerio*; ergo saltem Diaconis, præmissa hac protestatione, ordinatis salvo ministerio matrimonium inire licebit.

Quarto: Concil. Carthagin. V. cui S. August. interfuit, *Can.* 3. statuit, ut Episcopi, Presbyteri, Diaconi, se abstineant ab uxoribus in propriis terminis, idest, *in ordine vicis sua*, ut Patres VI. Synodi, *Can.* 13. interpretantur.

Quinto: ejusdem sextæ Synodi Patres; dicto *Can.* 13. statuunt primum, ut Hyppodiaconi, Diaconi, & Presbyteri a prioribus suis uxoribus non separentur; ita tamen, ut vicis suæ tempore eas non contingant, juxta Canonem Carthaginensem: deinde, ut si quis audeat ordinatos privare consuetudine uxorum prius ductarum, aut ipsi ordinati pietatis prætextu uxores suas ejiciant, excommunicentur.

XIX. Respondeo ad primum: Canonem illum Apostolicum in sensu, quo objicitur, nec ipsis Græcis favere, qui Presbyteris quidem, & Diaconis uxorum usum concedunt, illum tamen in sua Synodo, Trullana Episcopis negant. Sensus ergo præfati Canonis est: ne Episcopus, aut Presbyter a cura sua abjiciat uxorem, quam reliquit, quoad torum. Unde ex eo nil aliud habetur, quam quod teneatur Episcopus, idem dic de Presbytero, uxorem suam alere, eique in omnibus providere; ita illum interpretatur Synodus Trullana, *Can.* 48. quo ait: uxorem illius, qui ad Episcopatum promotus est, Monasterium ingredi debere, & Episcopi providentia ali.

XX. Ad secundum respondeo: Canonem Gangrensis Concilii damnare Eustatianos, qui nuptias, ut natura malas vituperabant; adeo ut dicerent, feminam cum viro dormientem, etsi fidelem, & religiosam in regnum Dei intrare non posse, ut patet ex *Can.* 1. Presbyteros, qui aliquando conjugati fuissent, vitabant, ut immundos; nec sacrificiis eorum interesse, nec de eorum manibus Eucharistiam sumere volebant, ut habetur *Can.* 1. & 4. Et ex Nicephoro, *lib.* 9. *cap.* 45. Addo; *Canone illo* 4. non dici, qui uxorem habet, aut ea utitur; sed *qui uxorem habuit*: quo satis indicatur, Concilium illod noluisse favere Presbyteris uxores habentibus, & eis utentibus, ut volunt Græci.

XXI. Ad tertium: dico Canonem illum Ancyranum monstrare, quid apud Græcos aliquando permissum sit, idque in Diaconis dumtaxat: ex quo intelligitur, id, nempe uxorem ducere, Presbyteris numquam fuisse concessum. Apud Latinos tamen nihil tale constitutum umquam legitur. Imo nec apud Græcos ipsos, præter hunc, alius similis Canon reperitur, quo Diaconis libertas ista protestandi in sua ordinatione concedatur. Quare temporariam tantum, & particularem fuisse illius Synodi permissionem credere par est: eo vel maxime, quod nemo eam admisisse ex Episcopis etiam Græcis legitur. Non desunt tamen, qui non de ducenda uxore, sed utendo ea, quæ ante ordinationem ducta esset, interpretantur.

XXII. Ad quartum, respondeo, Canonem illum Carthaginensem male ex Latino in Græcum versum fuisse, & pejus a Pheudosexta Synodo interpretatum. Nam Latine non habetur: *In propriis terminis*, sed: *Secundum priorum statutum*, vel: *Secundum propria statura*, idest, secundum Canones priores in Ecclesia Carthaginensi editos. Respexerunt enim illius Concilii Patres ad Canonem secundum Concilii Carthagin. II. qui simpliciter prohibet, ordinatis usum uxorum; idque juxta doctrinam Apostolorum, & antiquam observationem, ut supra vidimus.

XXIII. Ad quintum negatur suppositum. Nam Sexta Synodus (uti & Quinta) nullos edidit Canones, ut testatur Synodus Septima, *Act.* 4. & 5. Canon ergo ille 13. est Synodi Trullanæ Quinisextæ dictæ: Post annos enim 27. a Synodo Sexta, quidam Episcopi Orientales schismatici sub Justiniano II. in Palatium Imperatoris, quod *Trullum* vocabatur, convenerunt, inibique *Canones* 102. sub nomine Sextæ Synodi ediderunt; in quibus quædam spiritu schismatico, atque ex odio Romanæ Ecclesiæ (talis est *Can.* 12. in quo aperte, & nominatim mos Ecclesiæ Romanæ reprobatur) constituta leguntur. Reprobavit autem eam Synodum, tamquam erroneam, Sergius tunc temporis sedem Petri tenens, ut refert Beda *in lib. de Sex ætatibus*. At Synodus hæc quamvis juvet causam Græcorum, Lutheranorum tamen, & Calvinistarum causæ non favet. Nam permittit quidem Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis usum uxoris, quam acceperunt ante ordinationem; at illis prohibet sub pœna depositionis, ne post ordinationem uxorem ducant, ut *Can.* 6. Secundo: Episcopis non solum negat novas inire posse nuptias; sed nec usum prioris conjugis permittit, quam in Monasterio recludi jubet ut patet *Can.* 48. Sectarii vero suis Presbyteris, ac Episcopis utrumque indulgent.

XXIV. Tertio opponunt Socratem, *lib.* 1. *Hist. cap.* 11. ubi narrat: *Quod cum visum esset Patribus Nicæni novam legem in Ecclesiam inducere; ut quicumque in sacrum Ordinem adlecti essent, idest Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, ab uxorum, quas, cum laici essent, matrimonii jure sociaverant, concubitu abstinerent ... surgens in medio Episcoporum consessu Paphnutius (Episcopus Ægyptius, cui persecutionis tempore oculus fuerat effossus, vir sanctitate, & miraculis clarus) vehementer vociferatus est: non esse imponendum Clericis, & Sacerdotibus grave hoc jugum ... Satis esse, ut qui in Clerum fuissent adscripti, juxta veterem Ecclesiæ traditionem, jam non amplius uxores ducerent; non tamen quemquam sejungendum esse ab ea, quam antehac, tunc cum esset laicus legitime duxisset ... Cæterum universus Sacerdotum cætus Paphnutii sermonibus assensus est ... Singulorum arbitrio permiserunt, ut ab uxorum consuetudine abstinerent, si vel-*

si vellent. Idem narrat Sozomenus, *lib.* 1. *Hist. c.* 23. Suidas *in Paphnutio*, & Nicephorus, *lib.* 8. *c.* 19.

XXV. Respondeo: Historiam hanc, cui adversarii maxime fidunt, merum Socratis inventum esse, ex quo Sozomenus, & alii posteriores eam exscripserunt. Si enim vera esset, cur nemo Scriptorum ante Socratem centum & amplius annis Nicæno posteriorem ejus meminit? Immo cur Epiphanius illis temporibus proximior, loco supra relato, dicit Presbyteros, Diaconos, Hyppodiaconos, qui in quibusdam locis liberos suscipiunt, non ex Canonis auctoritate, sed ex hominum ignavia id facere? Cur S. Hieronymus, ut supra, dicit, Orientis, & Ægypti Ecclesias, aut virgines eligere, aut continentes; aut si uxores habuerint, maritos esse desistere? An istis Patribus, & Ecclesiis ignotum erat Nicæni decretum, aut contra Canones judicabant fieri; quod ex Concilii Nicæni indulgentia fieri poterat? Mirum sane quod nec Jovinianus, nec Vigilantius hoc factum, quod causam suam maxime adjuvasset, Hieronymo pro continentia Clericorum adversus eos pugnanti, numquam objecerint. Concludo igitur, narrationem illam non historiam esse, sed mendacium cum talis indulgentia inter decreta Nicæna non reperiatur: sed ulterius aperte pugnet cum *Canone* 3. ejusdem Concilii, quo admissis in Clerum non aliarum mulierum consuetudinem permittit, quam matris, sororis, amitæ: fecisset autem mentionem uxoris, & mulierum, quæ illis inservirent, si uxorem eis retinere concessisset. Non est tamen omittendum, historiam hanc, ut a Socrate refertur, nec favere Græcis, nec Sectariis. Non Græcis: quia Paphnutius, & cum eo Nicænum, concessit usum conjugum ante ductarum non solum Presbyteris &c. sed etiam Episcopis. Græci in sua Trullana Synodo, *Can.* 48. hanc indulgentiam, ut vidimus, Episcopis negant; dum statuunt, marito facto Episcopo, uxorem ejus esse in Monasterio recludendam. Non Sectariis: Nam secundum hanc historiam Synodus vetuit, ne post ordinationem Clerici uxorem ducerent, & hoc secundum veterem traditionem. Quare ergo apud Lutheranos, & Calvinistas Clerici, qui ad eos deficiunt uxorem ducere permittuntur, contra Nicæni decretum Concilii, quod se revereri ut Œcumenicum profitentur?

XXVI. Quarto opponunt Epistolam S. Ulderici Augustani ad Nicolaum Papam, qua refertur: quod cum S. Gregorius decretum tulisset de Clericorum, præsertim Subdiaconorum continentia, plura Infantium capita suffocata inventa fuerunt; quorum necem ex fornicationibus, & adulteriis Clericorum ortam fuisse plerique suspicati fuerunt; unde S. Gregorium talis legis pœnituit.

Quod confirmant, Quia lex cælibatus, etsi olim utilis, modo tamen Ordini Sacerdotali, & toti Ecclesiæ perniciosa facta est; cum multi non sine magno Ordinis dedecore, & populi fidelis scandalo, impudicæ viventes eam prævaricentur, & pauci illibatam serveat: ideoque omnino tollenda.

XXVII. Respondeo: Præfatam historiam, ac Epistolam penitus commentitiam esse, ut fuse ostendimus in Colloquiis. Primo. Quia Uldericus ille qui se nominat Episcopum, nec potuit scribere Epistolam illam ad Nicolaum I. Hic enim obiit *anno* 867. Uldericus autem Episcopus inauguratus est, *anno* 924. ut ex Chronico Ecclesiæ, cui præfuit. Nec scribere potuit ad Nicolaum II. Is enim creatus fuit Pontifex, *anno* 1059. Uldericus autem jam ab *anno* 974. obierat. Deinde hujus infanticidii altum apud auctores silentium est, vel apud ipsos Græcos; qui procul dubio illud contra continentiam Clericorum Latinis exprobrassent. Secundo: Falsum est S. Gregorium decreti a se de Subdiaconorum continentia lati, pœnituisse: moderatus quidem fuit Pelagii Prædecessoris decretum, permittendo, ut Subdiaconi Siciliæ jam ordinati, conjugibus antea ductis uterentur; sed statuit, ut in posterum nullus ordinaretur Subdiaconus, nisi ante perpetuam continentiam Episcopo confecratori servare promisisset: eos vero Diaconos, qui matrimonio juncti erant, noluit ad superiorem Ordinem ascendere, donec a suis vicissim uxoribus divellerentur. Quod certe non est legis de continentia latæ pœnitere, sed potius toto conatu eam promovere. Videri potest, *lib.* 1. *Epist.* 42. *ad Petrum*, *lib.* 7. *Epist.* 109. & *lib.* 11. *Epist.* 4.

XXVIII. Ad Confirm. nego assumptum. Plerique enim etiam nunc, sive in Monasterio, sive extra continentiæ ac cælibatus legem exactissime servant. Quod si aliqui eam violare inveniuntur, hi severe puniendi, & in ordinem redigendi sunt, non tollenda lex. Sicut nec quia frequenter adulteria contingunt, lex adulteria vetans est abroganda.

DUBIUM. III.

Quo jure Sacris Ordinibus annexa sit Continentia, & an sit ea dispensabilis.

§. I.

Resolvitur prima Pars.

OBservo cum Estio, *in* 4. *dist.* 37. §. 5. quod sunt quædam ad mores, actionesque hominum pertinentia, quæ principium quidem habent ex lege naturæ dictante, ea esse vel honesta, vel inhonesta; ita ut horum decentiam, vel indecentiam ostendat quidem: sed nonnisi lege positiva accedente, & quasi determinante, & complente, illicita fiant. Sic matrimonia inter affinitate conjunctos indecentia esse lex naturæ ostendit; hoc enim in Chananeis notatur, *Levit.* 18. & 20. Sed quia certo casu, & gradu licite fieri potest, accessit determinatio legis positivæ divinæ per Moysem, deinde Ecclesiasticæ sacrorum Canonum, qua lex naturalis perficeretur. His positis.

II. Dico, continentia sacri altaris ministrorum, inchoative quidem est a lege naturæ; sed ultimate, & completive a jure positivo Ecclesiastico. Prima pars probatur. Nam lex naturæ dictat, abstinendum esse ab illis rebus, atque actionibus, quæ proprium statum dedecent, ac dehonestant: atqui conjugii vinculum, & conjugalis amplexus dedecent, & dehonestant statum; & officium Episcopi, Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi, ipsoque sacros Ordines: impediunt enim non solum corporis puritatem, sed etiam animi, ne totus Deo adhæreat, sed divisus sit, ut *dub. præc.* ostensum est, ergo &c.

III. Secundam partem ostendunt Canones ac leges hac in re ab Ecclesia statutæ: quas ab Apostolis saltem pro Episcopis, Presbyteris, & Diaconis ortum habuisse colligitur ex Paulo, qui *Epist. ad Titum* 1. dicit: Episcopum *Sobrium*, & *continentem* esse oportere. Ubi, ut advertit Hieronymus in dicta Epist. cum vox illa *Sobrium* ambigua sit, & significet *Castum*; castitas autem, & sobrietas etiam in conjugio esse possit; ideo Apostolus addidit *Continentem*, idest, ab omni amplexu, etiam uxorio. Verbum autem *Oportet* denotat non consilium tantum, sed præceptum, sicut istud 1. ad Tim. 3. *Oportet Episcopum esse unius uxoris virum*. Huc spectat, quod Timotheum, *Epist.* 1. *c.* 4. *v.* 12. admonet, ut *Exemplum sit fidelium in castitate*. Exemplum autem non esset, si una contentus uxore, aliam non cognosceret; cum hoc ab infimo quoque fidelium requiratur: exigebat ergo ab eo castitatem, qua omnimode contineret; & qua aliis etiam sic continentibus, ac Deo dicatis virginibus exemplo esse posset. Eodem spectat, quod *c.* 5. *v.* 22. ad eumdem Timotheum dicit: *Te ipsum castum custodi*. Cum enim eum Episcopum ordinasset, & adhuc juvenis esset, ad castitatem fuerat ab Apostolo exhortandus. Ubi nota: Paulum non remittere ad matrimonium Timotheum, ut ad remedium incontinentiæ; sed eam aliis remediis frænabat Timotheus, & maxime aquæ potu: qua cum stomachum debilitaret, erat enim complexione gracilis, subjicit: *Noli adhuc aquam bibere &c.*

IV. Hæc igitur satis probant, nec Apostolorum tempore Episcopo licuisse uxorem ducere: quod & de Diaconis, 1. *ad Timoth.* 3. *v.* 8. dicit: *Diaconos similiter pudicos*, id est, *continentes*, ut ait Hieronymus ibi. Quæ verba præceptum continent, sicut, & ista vers. 12. *Diaconi sint unius uxoris viri*. Porro si Diaconi tenebantur Apostolico præcepto continentiam servare, a fortiori Presbyteri: eo vel maxime, quod Paulus citatis locis nomine Episcopi comprehendit etiam Presbyterum. Merito igitur Concilium Carthag. II. Can. 2. dicit: *Episcopos, Presbyteros, & Diaconos placuit continentes esse in omnibus; ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit antiquitas, nos quoque custodiamus*. In qua custodienda sequentium sæculorum Concilia suis Canonibus supra relatis perpetuo laborarunt: & postremo Trid. Sess. 24. Can. 9. *Si quis* (inquit) *dixerit, Clericos in sacris Ordinibus constitutos, vel Regulares castitatem solemniter professos posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege Ecclesiastica, vel voto &c. anathema sit*. Quibus Concil. reddens causam, cur Clerici in sacris Ordinibus constituti, nec licite, nec valide matrimonium contrahere possunt, meminit solius legis Ecclesiasticæ.

V. Quæres tamen: an Clerici sacris Ordinibus initiati obligentur ad continentiam vi solius legis Ecclesiasticæ, an etiam vi voti. —— Volunt aliqui, obligari etiam vi voti; quatenus suscipiens sacrum Ordinem promittit servare continentiam; ita probabiliter. Et consentire visus est S. Thom. *in Suppl.* 3. *part. q.* 53. *art.* 3.

Verius tamen censeo, Clericum sacris Ordinibus initiatum teneri servare continentiam vi solius legis Ecclesiasticæ. Colligo ex Trident. citato: ubi distinguens inter obligationem ad castitatem Clerici, & Monachi solemniter professi, respectu illius ponit tantum legem Ecclesiasticam, respectu hujus ponit votum dicens: *Non obstante lege Ecclesiastica, vel voto*. Si autem etiam Clericus obligaretur voto, debuisset potius dicere: *non obstante lege Ecclesiastica, & voto*.

Colligo idem ex Pontificali Romano, in quo Episcopus promovendos ad Subdiaconatum sic alloquitur: *Hactenus liberi estis, licetque vobis pro arbitrio ad sæcularia vota transire. Quod si hunc Ordinem susceperitis, amplius non licebit a proposito resilire; sed Deo cui servire regnare est, perpetuo famulari, & castitatem illo adjuvante, servare oportebit, atque in Ecclesia ministerio semper esse mancipatos. Proinde dum tempus est, cogitate; & si in sancto proposito perseverare placet, in nomine Domini huc accedite*. Quibus Episcopus intimat quidem eis obligationem, & legem continendi, & capacitatem, vi illius, nuptias ineundi; nullum tamen ab eis exigit votum. Nec sanctum illud propositum continendi, quod Episcopus in eis supponit, magis est votum, quam propositum non peccandi de cætero, quod Sacerdos supponit esse in pœnitente, dum eum absolvit. Dum tamen volens, ac lubens sacrum Ordinem suscipit cum obligatione continendi in reverentiam Religionis, & Ordinis; re ipsa tam obligatur, quam si expresse, & formaliter continentiam voviset. Unde dici potest, quod habeat votum virtuale, & interpretativum; ut fornicando duplex peccatum committat, unum contra castitatem, alterum contra religionem. Et hæc videtur fuisse mens S. Th. loco superius allato, ubi dixit: quod Ordo *Apud Græcos impedit matrimonium solum ex vi ordinis: sed apud Latinos impedit ex vi ordinis, & ulterius ex voto continentia, quod est Ordinibus sacris annexum: quod etiamsi si quis verbotenus non emittat, ex hoc ipso tamen, quod ordinem suscipit secundum ritum occidentalis Ecclesiæ, intelligitur emisisse*.

VI. Quæres iterum: An sacris ordinibus initiatus in infantia, teneatur postea ad servandam castitatem?

Respondeo: posse pro arbitrio, cum ad annos discretionis pervenerit, eligere statum Ecclesiasticum, vel secularem, & uxorem ducere, si velit: nisi tamen sufficienter instructus Ordinis suscepti actum aliquem libere exerceat, aut ordinationem suam aliquo alio modo approbet, ut supra tetigimus. Ratio est. Quia Ecclesia nec vult, nec velle potest aliquem ad castitatem servandam absque omni suo consensu obligare: hanc enim obligationem Christus unicuique liberam esse voluit, *Matth. 19. v. 11.* dum ait: *Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. Qui potest capere capiat.*

VII. Quæres tertio. An promotus ad sacros Ordines cum ignorantia obligationis continendi ordini annexæ, teneatur continere?

Respondeo: talem, vel vincibiliter, vel invincibiliter ignorasse obligationem illam. Si primum: tenetur servare continentiam. Nam ignorantia vincibilis æquipollet scientiæ; & qui sic ignoravit, censetur voluisse ignorare, & tacite in obligationem ordini annexam consensisse. —— Si vero secundum: non tenebitur, præsertim si ita dispositus sit, ut si talem obligationem præsciviset, Ordinem illum non suscepisset: unde nullo modo censetur in talem obligationem consensisse. Tales fuerunt tempore S. Gregorii Subdiaconi quidam in Sicilia: numquam audierant, Subdiaconis prohibitum esse uti matrimonio ante Subdiaconatum contracto; & antequam ordinarentur, viderant eo uti illos omnes, qui ordinati fuerant, scientibus Prælatis, & ut licitum permittentibus: unde inculpabiliter sibi persuaserant, obligationem continendi Subdiaconatui annexam non esse. Cumque lata esset lex, ut ad continentiam servandam cogerentur, id durum visum est S. Gregorio, qui propterea, *l. 1. Ep. 42.* Ita scribit: *Ante triennium Subdiaconi omnium Ecclesiarum Siciliæ prohibiti fuerant, ut more Romanæ Ecclesiæ nullatenus suis uxoribus miscerentur. Quod mihi durum, atque incompetens videtur; ut qui usum ejusmodi continentiæ non invenit, neque castitatem ante promisit, compellatur a sua uxore separari.*

§. II.

Resolvitur secunda Pars.

VIII. IN duplici sensu agitari potest quæsitum. Primo: an Ecclesia possit debitum continendi ab Ordinibus sacris in totum auferre, ac separare? Secundo: an possit in aliquo casu ex rationabili causa cum aliquo dispensare, seu ut matrimonio antea contracto utatur, sive ut matrimonium de novo contrahat?

Quoad primum, verius censeo non posse, seu non licere. Legem enim continentiæ sine injuria sacrorum Ordinum, & dignitatis Ecclesiasticæ solvi, & abrogari non posse testantur Syricius, *Ep. 1. c. 7.* & Innocentius I. *Ep. 3. c.* quod evincunt etiam rationes, quas pro ea lege docte, & copiose exponunt. Quare non recte sentire videntur, qui dicunt, Ecclesiam, vel Romanum Pontificem hanc legem tollere posse, & generali permissione potestatem facere ordinatis, præsertim Sacerdotibus, uxores ducendi. Multo minus illi audiendi, sunt, qui recte, & consulte facturam Ecclesiam putant, si legem illam semel tollat. Unde nec Græci, qui plurimum licentiæ in hac parte sibi usurparunt, eo progressi sunt, ut jam ordinati uxores ducerent; sed tantum, ut qui accepissent ante ordinationem, eas apud se retinerent. Quod ipsum tamen iis generaliter, non quia bonum, sed propter duritiem cordis eorum, Ecclesia permittit. Sed cum aliud sit tollere legem, aliud in ea dispensare. Ideo quoad secundum.

IX. Dico, non esse negandum, quin ex causa rationabili possit aliquando Ecclesia dispensare, ut quis sacris Ordinibus initiatus uxorem ducat. Quemadmodum, & constat a summo Pontifice cum quibusdam dispensatum fuisse post Subdiaconatum, vel etiam Diaconatum susceptum, ex gravi tamen causa, & maxime si in susceptis Ordinibus solemniter non ministraverint. Cujus etiam exemplum dispensationis præbet Can. 10. Concilii Ancyrani: ubi Diaconis in ordinatione protestantibus, se continere non posse, dari dicitur ab Episcopis illos ordinantibus licentia Matrimonii ineundi. Et S. Gregorius supra laudatus, qui Siciliæ Subdiaconos uxoribus utentes non vult ab officio repelli.

Præsens autem dispensationis hujus testimonium exhibet Ecclesia Græca, quæ tolerante etiam Latina permittit, ut sui etiam majoribus Ordinibus initiati, permaneant in usu matrimonii antea contracti. Cujus tolerantiæ fidem facium Innocentius III. *c. 14.* Concil. Lateran. IV. & Cap. *Olim*, Unde in Concilis Lugdunensi, & Florentino nihil Græcis fuisse objectum legimus, damnans eorum Sacerdotes, quod conjugio ante ordinationem contracto, positi in Sacerdotio adhuc utantur.

X. Ratio autem est. Quia debitum continentiæ Ordinibus sacris, ut §. præcedenti ostensum est, solo jure Ecclesiastico suit annexum: sed in eo, quod est jure tantum Ecclesiastico debitum, potest Ecclesia dispensare; ergo &c. Unde S. Th. *2. 2. q. 88. a. 11. in Corp.* ait: *Non est autem essentialiter annexum debitum continentiæ Ordini sacro, sed ex statuto Ecclesiæ: unde videtur, quod per Ecclesiam posset dispensari in voto continentiæ solemnizato per susceptionem sacri Ordinis.* In quo stat disparitas inter Religiosos solemniter professos, & sacris Ordinibus initiatos. Nam statui religioso, cui per votum quis consecratur, continentia essentialiter est annexa: unde probabiliter sentit S. Th. cum eo dispensari non posse. At continentia non pertinet ad substantiam Ordinis, tametsi cum eo valde congruat; sed ex statuto Ecclesiæ annectitur. Solemnitas enim voti in ordinatione per se respicit ipsam ordinationem, qua quis consecratur in ministerium Dei; per accidens autem secum trahit votum continentiæ, nam sine tali voto tacito, vel expresso valide quis ordinatur. Quamobrem proprie loquendo non est hoc votum solemne, sed simplex, annexum tamen solemni consecrationi, idest, sacræ ordinationi; non ex natura rei, sed ex lege Ecclesiæ: & ita annexum, ut ex ejusdem Ecclesiæ constitutione non solum impediat matrimonium, sed dirimat, saltem secundum jus nostrum.

XI. Probatur etiam a simili. Nam salvo Sacerdotis officio dispensari cum eo potest, ut utatur conjugio ante ordinationem contracto; quod a nemine negatur, & factum aliquando, a Græcis ab Ecclesia permissum est; ergo & dispensari poterit, ut ordinatus contrahat. Sive enim uxor ducta fuerit ante Ordinem, sive post, ejus usus æqualiter impedit, perturbat, ac dehonestat officium, ac dignitatem Sacerdotis: ideoque neutrum concedi debet, nisi ex justa causa horum incommodorum fiat dispensatio. —— Quod confirmatur. Quia si quis Presbyter olim duxisset uxorem, non ab ea separabatur, tamquam irrito conjugio; sed amovebatur a ministerio: ratum ergo erat matrimonium. Ecclesia illud prohibente quidem, sed nondum irritante. Hinc Ancyrana Synodus *ann. 314. Can. 10.* eis, qui non reclamantes ad Diaconatum promoti sunt, quamvis continentiam silentio suo professis, si postea ad nuptias venerint, ab officio suo depositis, nulla separationis mentione facta, laicam Communionem concedit. Et Synodus Arelatensis III. *anno 538. Can. 7.* Clericos, qui volentes, absque ulla reclamatione in ætate legitima fuerint sacris Ordinibus initiati, tantum jubet, nulla separationis mentione facta, cum mulieribus, quas acceperint, excommunicari. —— A multis tamen sæculis sacris Ordinibus initiati ad contrahendas nuptias inhabiles facti sunt. Patet ex *Can. 21.* Concil. Lateranensis I. a Calixto II. *ann. 1122.* celebrati: qui Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis matrimonia contrahere penitus interdicit, & contracta disjungi jubet. Patet etiam ex *c. 1. & 2.* Extra, *Qui Clerici, vel voventes*, quibus Clerici in sacris Ordinibus constituti prohibentur uxores ducere; & si duxerint, ab eis jubentur separari. Quod confirmavit Tridentinum, *Sess. 24. Can. 9.* supra relato.

Hic examinandum esset: an omnes Ordines sint sacramenta? sed hoc præstabit de singulis agendo resolvere.

QUÆSTIO V.

De Episcopatu.

NUNC de singulis Ordinibus agere incipimus, eorum substantiam, materiam, & formam inquirentes. Et primo in hac quæstione agemus de Episcopatu.

DUBIUM I.

Utrum Episcopatus sit superior Presbyteratu, & quo jure.

§. I.

Quædam præmittuntur.

I. EPiscopi nomen proprie loquendo significat hominem, qui alteri vigilat, ejusque curam gerit cum auctoritate, & jurisdictione. Sumptum autem est ab eo, quod est munus in Episcopatu, a potestate nimirum regendi corpus mysticum Christi, non a charactere, per quem Episcopus habet facultatem generandi Ecclesiæ, quam desponsavit, Patres, & Pastores. Hinc Tertullianus Episcopos sæpe vocat *Præsidentes*, quod nempe, fidelium synaxibus olim præessent, seu quod synaxes sine Episcopis non agerentur: *Eucharistia sacramentum* (inquit) *nonnisi de manu Præsidentium sumimus.* Sanctus autem Augustinus Episcopum interdum vocat primum Presbyterum, Summum Sacerdotem: *Quid est Episcopus* (inquit) *nisi primus Presbyter, hoc est, Summus Sacerdos?*

II. Hanc dignitatem, quæ cæteris supereminet, existere in Ecclesia negavit Aerius, ut supra, *q. 2. dub. 1. §. 1.* observavimus. Dicebat enim (apud Epiphanium, Hæresi 75. §. 3.) *Quid est Episcopus ad Presbyterum? Nihil differt hic ab illo. Unus enim est Ordo, & unus* (inquit) *honor, & una dignitas. Imponit manus Episcopus, ita etiam Presbyter: Lavacrum dat Episcopus, similiter, & Presbyter: Disponsationem cultus divini facit Episcopus; sed etiam Presbyter.*

Aerio proxime accessit Calvinus, qui, *lib. 4. Institut. cap. 4. §. 2.* loquens de veteri Ecclesia; ait: *Quibus docendi munus injunctum erat, eos omnes nominabant Presbyteros: illi ex suo numero in singulis civitatibus unum eligebant, cui specialiter debant titulum Episcopi, ne ex æqualitate, ut fieri solet, dissidia nascerentur. Neque tamen sic honore, & dignitate superior erat Episcopus, ut dominium in collegas haberet; sed quas partes habet Consul in Senatu, ut referat de negotiis, consulendo, monendo, hortando, aliis præeat, auctoritate sua totam actionem regat, & quod decretum communi consilio fuerit, exequatur; id muneris sustinebat Episcopus in Presbyterorum coetu, atque idipsum pro temporum necessitate humano consensu inductum fatentur ipsi Veteres.* Quibus Calvinus non aliam Episcopo auctoritatem tribuit in Ecclesia, quam sicut Consuli in Senatu, & hanc humano tantum consensu, & jure inductam.

Ecclesia tamen Catholica semper agnovit, & confessa est, Episcopum esse simplici Presbytero superiorem; & hoc jure divino, non humano tantum.

§. II.

Resolvitur prima pars.

III. DIco. Episcopi sunt Presbyteris superiores. Ita S. Th. *in Suppl. 3. p. q. 40. a. 4.* ubi hæc docet; *Sacerdos habet duos actus: unum principalem, scilicet, consecrare corpus Christi: alterum secundarium, scilicet, preparare populum Dei ad susceptionem hujus sacramenti . . . Quantum autem ad primum actum potestas Sacerdotis non dependet ab aliqua superiori potestate, nisi divina: sed quantum ad secundum dependet ab aliqua superiori potestate, & humana. Omnis enim potestas; quæ non potest exire in actum, nisi præsuppositis quibusdam ordinationibus, dependet ab illa potestate, quæ illas ordinationes facit: Sacerdos autem non potest absolvere, & ligare, nisi præsupposita prælationis jurisdictione, qua sibi subdantur illi, quos absolvit. Potest autem consecrare quamlibet materiam a Christo determinatam; nec aliud requiritur quando est de necessitate sacramenti: quamvis ex quadam congruitate præsupponatur actus Episcopalis in consecratione altaris, & vestium. Et ita patet, quod oporteat esse potestatem Episcopalem supra Sacerdotalem, quantum ad actum secundarium Sacerdotis, non autem quantum ad primum.* Quæ S. Thomæ verba sic intelligenda sunt: ut circa consecrandum corpus Christi Sacerdos habeat absolutam potestatem, cujus effectum Episcopus impedire non potest: quamvis enim prohibere possit Sacerdoti, ne consecret, vel baptizet; non potest tamen impedire, quin vere consecret, vel baptizet, si is consecrare, vel baptizare attentaverit: si tamen ei prohibeat, ne absolvat, vel liget; etsi attentaverit, nihil faciet.

IV. Quia tamen superioritas potest alicui duobus titulis convenire, vel ratione Ordinis, vel jurisdictionis; utroque titulo Episcopus Presbytero est superior. Nam Episcopus vi suæ ordinationis potest ordinare, confirmare, chrisma conficere, templa, & altaria consecrare: hæc autem Presbyter vi suæ ordinationis non potest, & si tentaret facere, nihil faceret; ergo Episcopus est superior Ordinis potestate: nam si eadem foret in utrisque, quidquid vi ordinis facit Episcopus, facere saltem valide posset Presbyter. Hoc titulo excellentiam Episcoporum supra Presbyteros ostendit Epiphanius, Hæres. 75. num. 3. *Siquidem Ordo Episcoporum ad signandos Patres præcipue pertinet; hujus enim est Patrum in Ecclesia propagatio. Presbyter cum Patres non possit, filios Ecclesiæ regenerationis lotione producit, non tamen Patres, aut Magistros.* Idem ait Hieron. *Epist. ad Evagrium* (seu Evangelium) *Quid enim facit, excepta ordinatione Episcopus, quod non faciat Presbyter?* Ex quo infert (Dialogo adversus Luciferianos) quod, cum in secta eorum nemo esset Episcopus, qui ordinare posset Sacerdotes, eorum secta interiisset: *Nam Ecclesia non est, quæ non habet Sacerdotem.*

V. Quod Episcopus etiam jurisdictione sit major Presbytero: Prob. primo. Quia Episcopus potest excommunicare, Indulgentias facere, Confessarios ad absolvendum probare, quæ si attenter Sacerdos, etiam Parochialem curam habens, nihil agit. Secundo ex S. Thom. loco citato. Potestas tanto est altior, quanto ad plura se extendit: sed Episcopalis potestas ad plura se extendit, quam Presbyteralis. Nam hæc se extendit ad purgandum, & illuminandum tantum: Episcopalis autem ad hoc, & rursus ad perficiendum (ut Dionys. dicit, cap. 5. Hierarch.) ergo &c. Tertio ex eodem ibi: *Divina ministeria debent esse magis ordinata, quam humana: sed humanorum Officiorum ordo exigit, ut in quolibet officio praponatur unus, qui sit princeps illius officii, sicut præponitur militibus dux; ergo & Sacerdotibus debet aliquis praponi, qui sit Sacerdotum Princeps, & hic est Episcopus; ergo Episcopalis potestas habet esse supra Sacerdotalem.*

§. III.

Resolvitur secunda Pars.

IV. DIco. Episcopi sunt ordine, & jurisdictione Presbyteris superiores jure non humano tantum, sed divino. Et quidem Episcopos saltem jure humano esse Presbyteris superiores, constat ex dictis §. præced. nec Calvinus ipse absolute negat.

Quod vero sint etiam jure divino superiores, ostendo primo. Quod habet Episcopus supra Presbyteros ex vi ordinationis suæ, habet jure divino; quia habet illud ex institutione Christi. Nam ordinatio Episcopi est cæremonia instituta a Christo; quia ut dicemus verum sacramentum est, & per eam datur potestas Episcopo transferendi etiam in alios potestatem conficiendi sacramenta: quod certe ab Ecclesia conferri non potuit, sed a solo institutore Ecclesiæ Christo: sed ea, in quibus Episcopus Sacerdotes excellit, nempe, ordinare, confirmare &c. habet vi ordinationis suæ; ergo ea habet a Christo.

VII. Ostendo secundo, ex S. Epiphanio supra relato. Ille jure divino alterum superat ordinis potestate, qui potest generare Patres Ecclesiæ, cum alter non possit generare, nisi filios: & quod possit generare Patres Ecclesiæ, habet ex institutione Christi. Atqui Episcopus potest generare Patres Ecclesiæ, nempe Presbyteros: Presbyter vero potest tantum generare filios, nempe simplices fideles: & quod Episcopus possit generare Patres Ecclesiæ hoc habet ex institutione Christi, sicut ex hac habet Presbyter, quod possit generare filios Ecclesiæ: Episcopus enim habet, quod possit generare Patres Ecclesiæ per ordinationem sacerdotalem, sicut Presbyter generat filios Ecclesiæ per lavacrum regenerationis, & proinde uterque generat per collationem sacramenti: potestas autem sacramenta conferendi ab alio dari non potest, nisi a Christo sacramentorum auctore.

VIII. Ostendo tertio: ex S. Leone Magno, *Ep. 88. ad universos Germaniæ, & Galliæ Episcopos.* Ubi postquam ostendit præstantiam Episcopi supra Chorepiscopos, & simplices Presbyteros, ex multis, quæ solus Episcopus facere potest; vel si aliqua non Episcopus facit, solus tamen Episcopus jure ordinario facit. Omnia hæc confirmat 1. ex veteri lege, in qua fuit unus summus Sacerdos, nempe, Aaron, & qui succedebant Aaroni; & præterea erant omnes inferiores Sacerdotes, omnes nempe, Aaronis filii; denique erant cæteri Levitæ, qui a Levi descendebant, sed non per Aaronem. Hi autem gradus jure divino distincti erant: ut jure divino summus Sacerdos auctoritate, & dignitate superior esset inferioribus Sacerdotibus, & hi superiores essent cæteris Levitis: unde trium illorum graduum diversæ erant consecrationes, sicut & vestes, ac officia. Cum ergo hæc hierarchia a Deo per Moysen in lege veteri instituta; figura fuerit hierarchiæ per Christum instituendæ in lege nova; & Episcopi sint in lege nova quod erant summi Sacerdotes in veteri; & quod erant inferiores Sacerdotes, modo sint simplices Presbyteri, sicut quod erant Levitæ, modo sunt Diaconi: ne sit minus perfectum figuratum, quam umbra, & figura, oportebit ut excellentia Episcopi super Presbyterum, & Presbyteri super Diaconum sit jure divino constituta. Unde S. Th. citata q. 40. a. 4. ad 1. *Aaron* (inquit) *Sacerdos fuit, & Pontifex, idest, Sacerdotum princeps. Sumpsit ergo Sacerdotalis potestas ab ipso exordium; in quantum fuit Sacerdos sacrificia offerens, quod etiam minoribus Sacerdotibus licebat. Sed non ab eo in quantum fuit Pontifex, per quam potestatem poterat aliqua facere (ut ingredi semel in anno in Sancta Sanctorum) quod aliis non licebat.*

Secundo. Idem confirmat S. Leo ex lege nova. Nam jure divino Apostoli auctoritate, & dignitate superiores fuerunt, ut constat ex distinctis, & diversa institutione. Apostolos enim instituit, *Luca 6. v. 13.* Ubi vocatis omnibus discipulis: *Elegit duodecim ex illis, quos & Apostolos nominavit.* Lucæ autem 10. *Designavit, & alios septuaginta duos, & misit illos binos ante faciem suam in omnem Civitatem, & locum, quo erat ipse venturus.* Licet autem omnes miserit; solis tamen Apostolis tamquam electis dixit, Jo. 20. v. 21. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos.* Solis eis dedit tunc Spiritum Sanctum cum facultate remittendi, & retinendi peccata. Cum ergo Episcopi succedant Apostolis, & simplices Presbyteri septuaginta duobus discipulis, quod præter Leonem asserunt magno consensu Patres alii; sequitur, quod Episcopi jure divino sint Presbyteris superiores.

IX. Ostendo quarto, ex S. Th. a. 4. citato, ad *3. Sicut omnium rerum naturalium perfectiones præexistunt exemplariter in Deo: ita Christus fuit exemplar omnium officiorum Ecclesiasticorum;* cum ergo *Unusquisque minister Ecclesiæ quantum ad aliquid gerat typum Christi; ille est superior, qui secundum majorem perfectionem Christum repræsentat. Sacerdos autem repræsentat Christum in hoc quod per se ipsum aliquod ministerium implevit: sed Episcopus in hoc, quod alios ministros instituit, & Ecclesiam fundavit. Unde ad Episcopum pertinet mancipare aliquid divinis officiis, quasi cultum divinum ad similitudinem Christi statuentem: & propter hoc etiam Episcopus specialiter sponsus Ecclesiæ dicitur, sicut & Christus.* Ergo Episcopus Christum perfectius repræsentat.

X. Accedit ratio, quam non contemnendam putat Estius, *in 4. dist. 24. §. 25.* qua per hoc aliqui jus divinum probare nituntur hoc modo. Constat inter omnes Orthodoxos. Petrum, ejusque successores jure divino primatum tenere totius Ecclesiæ; ergo quo jure unus Prælatus fuit omnibus, eodem oportebat etiam particularibus Ecclesiis suos præesse Antistites; ut sic a capite per majorem membra ad minora, chrismatum influxus descenderet.

XI. Secunda pars, quod jure divino sint etiam jurisdictione Episcopi Presbyteris superiores: præter huc usque dicta, quæ potestatem etiam jurisdictionis evincunt, probatur primo, ex Act. Ap. *c. 20. v. 28.* Ubi Paulus: *Attendite vobis* (inquit) *& universo gregi, in quo vos Spiritus S. posuit regere Ecclesiam Dei.* Hinc ad Timoth. 5. v. 19. *Adversus Presbyterum, accusationem noli recipere, nisi sub duobus, aut tribus testibus.* Et ad Titum 1. v. 5. ait: *Reliqui te Cretæ, ut ea quæ desunt corrigas, & constituas per Civitates Presbyteros.* Episcopi ergo, quales erant Timotheus, & Titus a Spiritu S. positi sunt Rectores, & Judices fidelium; adeoque simplicibus Presbyteris superiores. Episcopi namque Principes sunt Ecclesiæ, Presbyteri vero subditi: jurisdictio autem penes Principem residet, non penes subditos. Propterea Concilia omnia tam generalia, quam provincialia ab initio Ecclesiæ solis Episcopis judicibus celebrata sunt: & si quando cum Episcopis Presbyteri in Concilio sederunt: non suo, sed Episcoporum absentium, quos repræsentabant, nomine sederunt: & si Concilii interfuerunt, fecerunt hoc tamquam Consiliarii, non tamquam Judices, sicut & laici tamquam auxilium, & defensionem præstantes.

XII. Demum. Apostoli jure divino jurisdictione omnibus in Ecclesia eminuerunt: sed Episcopi in jurisdictione non minus, quam in ordine Apostolis succedunt; ergo &c. Audiatur Augustinus, enarrat. in Ps. 44. *Quod est* (inquit) *pro Patribus tuis nati sunt tibi filii? Patres missi sunt Apostoli, pro Apostolis filii nati sunt tibi, constituti sunt Episcopi. Hodie enim Episcopi, qui sunt per totum mundum, unde nati sunt? ipsa Ecclesia*